

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

Islamofobie v České republice

Bakalářská práce

Islamophobia in the Czech Republic

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Natálie ČERMÁKOVÁ

AUTOR PRÁCE

Tereza POPOVIČOVÁ

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 13. 3. 2022

.....
Tereza Popovičová

ANOTACE

Tato bakalářská práce zpracovává téma islamofobie v České republice. První část práce se věnuje islámu jako náboženství, popisuje jeho vznik, vývoj, šíření ve světě, dává obecný přehled o teologických základech islámské víry a definuje pojmy s islámem související. Dále poskytuje přehled o muslimské komunitě v České republice, o prvních kontaktech českých zemí s islámem a o historii muslimské menšiny na území ČR a jejím současném stavu. Stěžejní částí je kapitola pojednávající o islamofobii. Definuje tento pojem a popisuje problematiku jeho používání, zabývá se možnými příčinami islamofobie a jejími následky a nabízí přehled o islamofobních projevech v ČR. Závěrečná část práce je věnována analýze protiislámských a islamofobních projevů ze strany českých politických stran a hnutí a jejich představitelů.

KLÍČOVÁ SLOVA

islamofobie * islám * politika * politické strany * náboženství * Blízký východ * muslimská menšina

ANNOTATION

This bachelor thesis covers the topic of Islamophobia in the Czech Republic. The first part of the thesis comprises a subject of Islam, describes its origins, evolution, spreading throughout the world, offers a general overview of Islamic theology and defines several related terms. Furthermore, it provides the overview of the Muslim minority in the Czech Republic, of the first contacts of Czechia with Islam and of the history of the Muslim minority on Czech territory and of its current state. The key part of this thesis covers the topic of islamophobia. It defines this term and explains the issues of using the term, covers the possible causes of islamophobia and its effects and offers an overview of Islamophobic displays in the Czech Republic. The final part of this thesis is focused on an analysis of anti-Muslim and Islamophobic displays of Czech political parties and their representatives.

KEYWORDS

Islamophobia * Islam * politics * political parties * religion * Near East * Muslim minority

Obsah

Úvod.....	6
1 Islám	7
1.1 Vznik a historie islámu a muslimských zemí	7
1.2 Islámská věrouka	14
1.3 Pojmy související s islámem	18
1.3.1 Šarí'a	18
1.3.2 Fundamentalismus	20
1.3.3 Islamismus	20
1.3.4 Terorismus	21
1.3.5 Džihád	23
2 Muslimská menšina v České republice	25
2.1 Historie islámu na našem území	25
2.2 Čeští muslimové v současnosti	28
3 Islamofobie.....	31
3.1 Pojem islamofobie.....	31
3.2 Problematika pojmu	33
3.3 Příčiny a následky islamofobie	35
3.4 Islamofobie v České republice	36
4 Analýza protimuslimských a islamofobních projevů v české politické sféře	42
4.1 Protiislámské výroky Miloše Zemana	42
4.2 Hnutí SPD	43
4.2.1 Politický program	45
4.2.2 Rétorika Tomia Okamury.....	46
4.3 Alternativa pro Českou republiku 2017	48
4.3.1 Rétorika Petra Hampla	49

4.3.2	Rétorika Kláry Samkové	51
4.3.3	Rétorika Martina Konvičky	52
	Závěr	54
	Seznam použité literatury	56
	Seznam použitých zkratek	66

Úvod

Islamofobie je pojem, který se často používá v dnešních diskusích o muslimských menšinách v západních zemích a o migraci. Jedná se o nepřátelský přístup k muslimům, který se může projevovat verbálními útoky, odmítáním muslimských imigrantů či diskriminačním chováním a xenofobně motivovanou trestnou činností. Muslimové žijící na Západě čelí předsudkům, nedůvěřivosti i hostilitě ze strany západního obyvatelstva. Tyto antiislámské postoje jsou šířeny v médiích i na internetu a staly se součástí politického programu a rétoriky různých politických stran. Cílem této práce je popsat a definovat islamofobii a analyzovat její projevy v politické sféře ze strany českých politických stran a jejich představitelů.

V první kapitole se práce věnuje tématu islámu. Popisuje jeho vznik a šíření v Evropě i ve zbytku světa, jeho první kontakty s Evropou i novodobé válečné konflikty v muslimském světě, které ovlivnily vztah muslimů k Západu a vnímání islámu občany západních zemí. Pro porozumění islámu jako náboženství dále objasňuje jeho základní teologické principy.

Práce dále pojednává o muslimské menšině v České republice, o historii islámu na českém území a současném stavu české muslimské komunity, konkrétně o její početnosti, územním rozmístění a organizaci.

V posledních letech pronikly islamofobní postoje a rétorika i na politickou scénu a řada populistických politických stran a hnutí ji zařadila do svého vystupování i politických programů. V evropských zemích vznikla dokonce i monotematická politická hnutí, jejichž jedinou iniciativou je boj proti migraci z muslimských zemí a snaha zakázat islám na jejich území. I v České republice se v minulých letech začali politici začali negativně vymezovat vůči muslimům a migraci. Poslední část práce je proto věnována analýze výroků několika vybraných politických představitelů o islámu a muslimech. Jedná se vyjádření, která publikovali na internetu, v médiích či ve své knižní tvorbě. Analýza se dále soustředí na dvě antiislámská hnutí v České republice a popisuje jejich historii a politické názory.

1 Islám

Islám je monoteistické náboženství, které vzniklo na počátku 7. století na Arabském poloostrově.¹ Pojem islám pochází z arabského *aslama*, tedy „podrobit se, odevzdat se Bohu“.² Jedná se o druhé největší náboženství na světě s téměř 2 miliardami věřících, ale někteří odborníci předpovídají, že islám co do počtu věřících dorovná křesťanství do roku 2050. Celkově je na světě 50 zemí, kde je islám dominantním náboženstvím.³

1.1 Vznik a historie islámu a muslimských zemí

Jak již bylo zmíněno, islám vznikl na počátku 7. století na Arabském poloostrově. Stalo se tak v době, kdy přes Arábii vedly obchodní trasy, které této oblasti zajistily prosperitu. Diferenciace tamní společnosti, která byla výsledkem této prosperity, a dané místní společenské podmínky vedly ke vzniku politických ambicí muslimů. Nové náboženství tak nebylo pouze souborem náboženských dogmat a rituálů, ale rovněž právním kodexem, který upravoval problematiku každodenního života. Zasažoval do mezilidských vztahů i do trestního či rodinného práva a do státní správy. U zrodu islámu stál obchodník původem z Mekky, Muhammad Ibn Abdulláh, tedy prorok Muhammad.⁴

Islám se dále šířil po Muhammadově smrti na území Byzantské říše a Perské říše skrze vojenská tažení Arabů na tato území. Do roku 640 Arabové dobyli Palestinu a Sýrii a do roku 642 Egypt, načež jejich expanze pokračovala přes severní Afriku.⁵ V této době se muslimové naučili mořeplavbě a obsadili Kypr, Krétu a v 8. století i Sardinii a Maltu.⁶ Přes Gibraltar se dostali na Pyrenejský poloostrov, odkud postoupili až do jižní Francie. Zastaveni byli až ve střední

¹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 16.

² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 17.

³ Religion by Country 2022. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, c2022 [cit. 8.1.2022]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/religion-by-country>

⁴ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 17–18.

⁵ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 19.

⁶ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 23.

Francii, kde byli roku 732 poraženi francouzským vojskem v bitvě u Tours a Poitiers.

Pro muslimy je toto období dobou jejich slávy a vzestupu, zatímco evropská perspektiva je vůči muslimské expanzi kritičtější. Arabští historikové zdůrazňují, že monoteisté na dobytých územích nebyli násilně nuceni ke konverzi k islámu. Pokud se nicméně muslimům podrobili, získali zvláštní status „chráněného lidu“, který jim zaručoval právo na život, majetek, vyznávání vlastní víry a autonomii pro jejich komunity. Byli nicméně povinni platit daně.

Evropští historikové naopak poukazují na krutost arabských válečníků. Kriticky se staví i ke statusu onoho „chráněného lidu“, který sice měl určité svobody, nicméně i na ně se vztahovala určitá omezení. Nemohli provádět své náboženské obřady, nemohli svědčit proti muslimovi či vstoupit do manželského svazku s muslimkou.⁷

V průběhu let následovalo několik dalších konfliktů s Evropany. V 9. století muslimové posílili své námořnictvo ve Středozezemním moři a přes Francii pronikli do Švýcarska. Z obsazené oblasti Saint-Tropéz podnikali nájezdy do zbytku Francie a z alpských průsmyků mezi Švýcarskem a Itálií přepadali obchodníky cestující do Říma. Muslimové byli dokonce Evropany najímáni jako žoldnéři na ochranu průsmyků a nestabilních oblastí, nicméně několik přepadení křesťanských klášterů a karavan nakonec vyvrcholilo znovudobytím Saint-Tropéz křesťany.

V průběhu 9. století začala ochabovat snaha muslimů získávat další území silou. Mezi Evropany a muslimy zavládlo jakési nejisté příměří v politické a obchodní rovině, které však nelze zaměňovat s idylickým soužitím či sbližováním jejich ideologií.⁸

Velmi důležitým střetem západních křesťanů s muslimy pak byly křížové výpravy, které byly vyhlášeny křesťany proti nepřátelům jejich víry. Hlavní boje se sváděly o město Jeruzalém, o které měly z náboženských důvodů zájem obě strany. Jeruzalém byl dobyt křesťany roku 1099 během první křížové výpravy, ale

⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 19–21.

⁸ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 23–24.

roku 1187 ho muslimové dobyli zpět. Významnou roli zde hrál muslimský vojevůdce Saladina, který pro sebe získal Egypt i Sýrii, porazil křižáky v bitvě u Hittínu roku 1187 a stejného roku získal zpět Jeruzalém i jiné křesťanské državy. I tyto vojenské střety podpořily jak obchodní styky křesťanů s muslimy, tak výměnu vědeckých a technologických poznatků.⁹

Křesťané drželi nadvládu nad státy v Levantě po dobu skoro 200 let (v letech 1099–1291), nicméně ve výsledku z těchto válek vzešli jako vítězové muslimové.

V 15. století probíhala na Pyrenejském poloostrově tzv. reconquista, tedy znovudobytí tohoto území od muslimů, která byla ukončena roku 1492, kdy byla dobytá španělská Granada. Touto událostí skončila přítomnost muslimů v západní Evropě. Dalším přelomovým milníkem bylo dobytí Konstantinopole Osmany v roce 1453, čímž zanikla Byzantská říše. Následovalo několik vojenských konfliktů Turků s křesťanskou Evropou, z nichž lze jmenovat například bitvu u Moháče roku 1526, kde zvítězili Turci a kde padl český král Ludvík Jagellonský.¹⁰ O tureckých výpadech na území střední Evropy pak blíže pojednává druhá kapitola této práce.

Islám se dále šířil i v 19. století skrze několik místních válek, a to v subsaharské Africe, ve střední Asii a v Indii. V této době se zároveň utvořil reformní islámský proud, jehož cílem bylo zakomponovat určité charakteristiky a aktivity Západu do muslimské kultury, a to ve snaze vyrovnat se západním mocnostem, které již v této době měly nad islámským světem jasnou převahu. Jako příklad lze uvést modernizaci Egypta v hospodářské, technické i vojenské rovině, kterou prosadil Muhammad Alí. Další reformy se odehrávaly i v Osmanské říši, především v právní rovině. Roku 1839 například sultán zaručil všem lidem právo na život, čest i majetek. Bylo to poprvé, co byla v muslimském státě uznána rovnost všech, tedy muslimů i nemuslimů. V tomto období tedy docházelo k určitému sblížení muslimů se Západem a jeho hodnotami. Tento vývoj samozřejmě nezůstal i bez negativní odezvy, především ze strany muslimských

⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 27–30.

¹⁰ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 37–43.

konzervativců v daných zemích. Změny a reformy se lišily v jednotlivých zemích nejen svou hloubkou, ale i rychlostí.

Důležitou osobností této doby byl Džamáluddín al-Afghání, který se snažil povzbudit mladé muslimy k „*obrodě, k politické a kulturní aktivitě, k modernizačním a liberalizačním krokům a k panislámské solidaritě a jednotě*“.¹¹ Jeho žák Muhammad Abduh rovněž vyzýval ke sjednocení muslimů, jakož i k odporu proti Západu. Zároveň prosazoval i reformy v oblasti vzdělanosti.¹²

Značný vliv na vztah muslimského světa se Západem měl kolonialismus. Jako příklad lze uvést Egypt, který byl pod nadvládou Velké Británie v letech 1882–1922. Britská okupace měla obrovský vliv na egyptskou ekonomiku i na formování politického vedení této země. Důvodem okupace bylo získání kontroly nad Suezským průplavem, který představoval důležitou obchodní trasu. Přítomnost Britů vedla ke vzniku antiimperialistických nacionalistických hnutí. Jejich aktivita, stejně jako ekonomická recese a politický neklid stupňovaly napětí mezi Egyptany a Brity.¹³

První světová válka se v muslimském světě podepsala nejvíce na Osmanské říši. Její prohra poté, co se přidala na stranu Německa, vedla k jejímu značnému oslabení, a nakonec i zániku. Po válce přišla Osmanská říše o značnou část svého území ve prospěch vítězných mocností, především Británie a Francie.¹⁴

Po první světové válce bylo na Blízkém východě vytvořeno několik nových států. Jejich hranice však byly vytyčeny uměle, tedy bez ohledu na rozdílnost obyvatel daného území v náboženské, etnické i kulturní rovině. Takto vznikl například Irák, Jordánsko či Sýrie. Politické vedení těchto zemí bylo dosazeno západními mocnostmi, což sice těmto mocnostem zajistilo závislost nově vzniklých zemích na koloniálních mocnostech, zároveň to však pouze podpořilo

¹¹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 59

¹² Tamtéž, s. 53–60.

¹³ CLEVELAND, William L. a Martin BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7, s. 103–108.

¹⁴ Tamtéž, s. 163–165.

budoucí nepokoje a konflikty. Nezávislost v meziválečném období se podařilo získat Turecku a Saudské Arábii.¹⁵

Po druhé světové válce, do které se muslimský svět výrazným způsobem nezapojoval, bylo pro válkou vyčerpané mocnosti náročné udržet si moc v jejich koloniích. Například Indonésii se podařilo vymanit se z pod moci Nizozemska již ke konci války. Indie, kde žila, a i dnes žije početná muslimská komunita, získala nezávislost na Velké Británii, zatímco Francie se po několikaleté válce vzdala Alžírsku.

Roku 1948 byl vytvořen stát Izrael. Tato událost vedla k několika ozbrojeným konfliktům mezi Izraelem a okolními arabskými státy, které však vždy skončily vítězstvím Izraele.¹⁶

Z těchto konfliktů lze uvést jomkipurskou válku z roku 1973 mezi arabskými zeměmi (především Egyptem a Sýrií) a Izraelem. V říjnu roku 1973 zahájily Egypt a Sýrie útok na Izrael, Egypt vedl ofenzivu přes Suezský průplav, zatímco Sýrie zaútočila na Golanské výšiny. Přes značné ztráty na obou stranách Izrael po několika dnech zvítězil a zatlačil zpět Egypt i Sýrii. Egypt však zaznamenal úspěch v dalším roce, kdy díky dohodě mezi Izraelem a Egyptem, zprostředkovanou americkým ministrem zahraničních věcí Henrym Kissingerem, získal Sinajský poloostrov.¹⁷ Jedním z důsledků této války bylo ropné embargo, které arabské státy uvalily na západní státy podporující Izrael. To vyvolalo ropný šok a ekonomickou krizi po celém světě. Zatímco například USA byly tímto krokem silně zasaženy, arabské státy díky zvýšení ceny ropy značně zbohatly. Například Saudská Arábie získala značné finanční prostředky, které používala k získání většího vlivu na Blízkém východě.¹⁸

¹⁵ SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa v první polovině 20. století. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 3.2.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-prvni-polovine-20-stoleti/>

¹⁶ SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa: 2. světová válka a její následky. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 3.2.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-2-svetova-valka/>

¹⁷ CLEVELAND, William L. a Martin BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7, s. 375-377.

¹⁸ SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa 20. století: 70. a 80. léta 20. století. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 2.3.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-20-stoleti-70-80-leta-20-stoleti/>

V Íránu skončila roku 1979 revoluce, při které byla svržena monarchie a byla nastolena islámská republika v čele se ší'itským duchovním Rúholláhem Chomejním. Írán se touto událostí odklonil od Západu a začal proces politické, právní i sociální islamizace. Roku 1980 se Írán ocitl ve válce s Irákem poté, co Saddám Husajn nařídil iráckou invazi do Íránu. Důvodem byly historické spory o území i obavy Husajna z možné radikalizace iráckých ší'itů jako důsledku iránské revoluce. Vítězství Íránu pak ještě více upevnilo moc jeho nové vlády.¹⁹

Roku 1979 podnikla sovětská vojska invazi do Afghánistánu, aby podpořila tehdejší upadající komunistický režim. Po dlouhých bojích byl však tehdy již značně nestabilní Sovětský svaz nucen roku 1989 invazi ukončit. Afghánská komunistická vláda se u moci udržela do roku 1992. Téhož roku se k moci dostali mudžáhidé, tedy islámští bojovníci, kteří s podporou Západu i Saudské Arábie bojovali proti afghánskému komunistickému režimu.²⁰ Neklid v zemi však neutichl a roku 1996 zemi ovládlo fundamentalistické hnutí Talibán a vyhlásilo islámský stát.²¹

Saddám Husajn roku 1990 anektoval Kuvajt. Následovala silná mezinárodní reakce, která vyvrcholila rok trvající válkou dnes nazývanou jako válka v Perském zálivu. Koalice států v čele s USA Irák porazila. Tvrdé sankce a vzdušné bombardování Američany pak Irák ochromily na několik let.²²

Na konci 80. let vzniklo nejspíš nejznámější teroristické uskupení na světě al-Káida (arabsky základna). Jeho cílem bylo zbavit se jakéhokoli západního vlivu na Blízkém východě a nastolit v muslimských zemích fundamentalistické islámské režimy. Zakladatelem al-Káidy byl Usáma bin Ladin, zámožný saudskoarabský podnikatel, který bojoval v Afghánistánu proti Sovětskému svazu.²³ Al-Káida měla

¹⁹ CLEVELAND, William L. a Martin BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7, s. 431-435.

²⁰ KATZ, Mark N. Lessons of the Soviet Withdrawal from Afghanistan. *Middle East Policy Council* [online]. Washington: The Middle East Policy Council, c2020 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z:

<https://mepc.org/commentary/lessons-soviet-withdrawal-afghanistan>

²¹ ŠAJTAR, Jaroslav. Před 35 lety Sovětský svaz vpadl do Afghánistánu a zahájil tak sebedestrukci. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2014 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/61140/pred-35-lety-sovetsky-svaz-vpadl-do-afghanistanu-a-zahajil-tak-sebedestrukci.html>

²² CLEVELAND, William L. a Martin BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7, s. 473.

²³ Al-Qaeda. *Council on Foreign Relations* [online]. New York: Council on Foreign Relations, 2012 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/al-qaeda-aka-al-qaida-al-qaida>

z počátku základnu v Súdánu, kde bin Ladin podporoval vládu generála Umara al-Bašíra. Prvním teroristickým útokem, ke kterému se al-Káida přihlásila, byl útok na budovy Světového obchodního centra v New Yorku. Ačkoli zde bomba vybuchla a připravila o život 6 lidí, obě budovy zůstaly zachované. Dále pak útočili na objekty americké armády v Saudské Arábii i jiné cíle. Roku 1996 byl bin Laden zbaven saudského státního občanství a byl vyhnán ze Súdánu. Al-Káida se tak přesunula do Afghánistánu, kde ho podporovalo místní hnutí Talibán. Typickým nástrojem šíření teroru jsou pro al-Kaidu sebevražedné atentáty. Co se organizační struktury týče, al-Káida operuje skrze autonomní buňky, které jsou rozmístěny po světě. Teroristé obvykle znají pouze další členy své buňky, ale nikoli členy ostatních buněk, což se ukázalo jako efektivní metoda komplikování postupu policejních orgánů při vyšetřování jejich zločinů. Nejznámější teroristický útok v historii spáchala právě al-Káida. Jedná se o útok na USA 11. září 2001, kdy členové al-Káidy unesli čtyři dopravní letadla. Dvě z nich narazila do budov Světového obchodního centra v New Yorku, které se v důsledku tohoto nárazu zřítily a stály život stovky lidí, třetí letadlo narazilo do Pentagonu a čtvrté se zřítilo do polí v Pensylvánii poté, co se cestující daného letu únoscům postavili na odpor. Usáma bin Ladin byl zabit americkými speciálními jednotkami roku 2011 v Pákistánu. Ve vedení al-Káidy ho nahradil egyptský lékař Ajmán Zavahrí.²⁴

Roku 2001 podnikly USA se svými spojenci invazi do Afghánistánu jako odvetu za teroristické útoky ze dne 11. září. Američanům se podařilo Tálibán svrhnout a nastolit novou afghánskou vládu, ale po letech neklidu a bojů se jednotky USA i jejich spojenci roku 2021 oficiálně stáhly a země znovu upadla do moci Tálibánu.²⁵

Američané v tomto období válčili i v Iráku, kam americká vojska vpadla roku 2003. Cílem konfliktu bylo zabavit irácké zbraně hromadného ničení a svrhnout

²⁴ Al-Káida. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, c2003–2022 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160920104205/https://tema.novinky.cz/al-kaida>

²⁵ V Afghánistánu vítězí radikální islám. Taliban je po dvaceti letech znovu u moci. ČT24 [online]. Praha: Česká televize, 2021 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3355792-v-afghanistanu-vitezi-radikalni-islam-taliban-je-po-dvaceti-letech-znovu-u-moci>
ŠAJTAR, Jaroslav. Před 35 lety Sovětský svaz vpadl do Afghánistánu a zahájil tak sebedestrukci. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2014 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/61140/pred-35-lety-sovetsky-svaz-vpadl-do-afghanistanu-a-zahajil-tak-sebedestrukci.html>

diktátora Saddáma Husajna. Tvrzení o tom, že Irák vlastní zbraně hromadného ničení, se ukázalo jako chybné. Saddám Husajn však byl svržen a popraven.²⁶

Občanská válka v Sýrii, která začala roku 2011, značně ovlivnila politické klima v Evropě. Konflikt vypukl po lidovém povstání proti prezidentovi Bašáru Asadovi. Tomu se i přes podporu Ruska a Íránu stále nepodařilo dobýt celé území, především kurdskou autonomní oblast, která leží na severovýchodě země.²⁷ V důsledku války opustila Sýrii téměř polovina jejích obyvatel. Miliony lidí tak hledaly útočiště v okolních zemích i v Evropě.²⁸

1.2 Islámská věrouka

Islám je monoteistické náboženství uctívající boha Alláha. Muslimem je člověk, který přijal víru v Alláha, kterou zvěstoval prorok Muhammad. Jedná se o nejmladší světové náboženství, jehož kořeny sahají do 7. století.

Dle islámské věrouky byla islámská víra zjevena Muhammadovi skrze anděla Gabriela. Ačkoli je Muhammad pro muslimy tím hlavním prorokem, uznávají i proroky z židovské a křesťanské víry jako Ježíše, Mojžíše či Abrahama. Poté, co se Muhammadovi zjevil anděl Gabriel, se Muhammad roku 622 se svými následovníky vydal z Mekky do Mediny. Tato cesta se nazývá *hidžra* a je počátkem islámského kalendáře. O několik let později se však Muhammad vrátil zpět do Mekky a toto území ovládl.²⁹

Základem učení muslimů je Korán, v doslovném překladu „Vznešené čtení“. Korán byl zjevován Muhammadovi Bohem v průběhu Muhammadova života. Dle muslimů je Korán autentickým slovem božím. Obsahuje 114 kapitol nazývaných *súry* a 6226 veršů nazývaných *ája*. Text Koránu nebyl sepsán až do roku 652, tedy několik let po Muhammadově smrti. Do té doby byl uchováván

²⁶ The Iraq War. *Council on Foreign Relations* [online]. New York: Council on Foreign Relations, c2022 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/timeline/iraq-war>

²⁷ Krvavý konflikt v Sýrii vypukl před deseti lety. U moci zůstává oslabený Bašár Asad. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 2021 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelivize.cz/svet/3283818-krvavy-konflikt-v-syrii-vypukl-pred-deseti-lety-u-moci-zustava-oslabeny-basar-asad>

²⁸ Uprchlíci ze Sýrie: Kulturní a psychosociální aspekty. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR, 2015 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: https://www.google.com/url?client=internal-element-cse&cx=015489265366623571386:izzrwwg3bmqm&q=https://www.mvcr.cz/soubor/uprchlici-ze-syrie.aspx&sa=U&ved=2ahUKEwjwoL6C9Lv2AhWD77sIHWmLCqMQFnoECAAQAQ&usq=AOvVaw0Jcd_Mb8WjqjDebN_8KIGh

²⁹ Islam. *HISTORY* [online]. New York: A&E Television Networks, 2018 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/religion/islam>

pouze v paměti jeho následovníků. Redakce a kanonizace závazného textu Koránu byla po letech však nutná vzhledem k expanzi arabského státu, jehož náboženstvím byl islám. Na rozdíl od Bible není Korán souborem ucelených příběhů. Jednotlivé súry nejsou řazeny chronologicky dle svého vzniku a často obsahují více témat a žánrů. Súry jsou řazeny dle své délky od nejdelší po nejkratší. Delší súry jsou obvykle psány více prozaicky a obsahují ponaučení či právní nařízení, kdežto krátké súry na konci Koránu jsou spíše věštby a výzvy k lidem, aby přijali islám. Je důležité zároveň poznamenat, že Korán je psán jazykem, který je dnes obtížný i pro rodilé mluvčí arabštiny. Některé súry jsou zároveň těžko srozumitelné, což pak značně ztěžuje interpretaci a porozumění Koránu. Muslim by se měl naučit recitovat Korán v arabštině, protože tento jazyk použil Bůh, nicméně to může být pro miliony muslimů na světě, kteří arabštinu neovládají, velmi náročné. Většinou se tak nazpaměť učí verše, kterým však nerozumí a které jim interpretuje jejich učitel. Korán je velmi silně spjat s životem každého muslima. Recituje se při narození dítěte, při obřízce, sňatku, pohřbu i při pětidenních modlitbách.

V muslimské komunitě panují spory o překladu Koránu do jiných jazyků. Formálně je překlad Koránu zakázán. Konzervativci jakékoli překlady odmítají s odůvodněním, že překlad by byl neúctou jak k arabskému jazyku, tak Bohu, který Korán zjevil právě v arabštině. Další muslimové zdůrazňují, že překlad povede ke změně významu původního textu, vzhledem k jeho obtížné interpretaci. Reformisté naopak namítají, že překlad Koránu značně pomůže v šíření islámu a jeho popularizaci. Dnes se Korán většinou překládá do jiných jazyků, nicméně vedle překladu bývá uváděn arabský originál.³⁰

Dalším důležitým pramenem pro muslimy je *sunna*, v arabštině doslova „cesta“, ten však není roven Koránu. Jedná se o soubor výroků a vyprávění o činech proroka Muhammada. Obsahuje rovněž popis vlastností proroka, ať už fyzických či psychických, jeho zvyků a chování.³¹

³⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 90–93.

³¹ Islamic Sources: Quran and Sunnah. *The Religion of Islam* [online]. Riyadh: IslamReligion.com, 2011 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.islamreligion.com/articles/4943/islamic-sources/>

S pojmem sunna se setkáváme i ve dvou hlavních proudech islámu. Většinu muslimů můžeme rozlišit na sunnity a ší'ity. Tyto proudy se z islámu vyčlenily krátce po smrti proroka Muhammada. Po jeho smrti si muslimská obec za svého chalífu neboli světského a duchovního vůdce chalífátu, tedy islámského impéria,³² zvolila Muhammadova tchána Abú Bakra. Někteří muslimové však věřili, že pravým následovníkem Muhammada je jeho bratranec a zeť Alí. Rozhořel se konflikt mezi stoupenci Alího a stoupenci Kurajšovců, z něhož pocházeli chalífové, kteří se moci ujali po Abú Bakry. Alí se nakonec sice stal čtvrtým chalífou, ale roku 661 byl zavražděn a k moci se dostal rod Umajjovců. Rozkol se dále prohloubil poté, co Umajjovci zavraždili syna Alího. Takto vznikly dva hlavní proudy islámu – ší'ité (z arab. *š'iat Alí* – strana Alího), kteří hájili dědičné následnictví potomků Alího, a sunnité, kteří hájili „princip volitelnosti obce z okruhů Kurajšovců“.³³ Sunnité i ší'ité se tedy rozcházejí v názorech na Muhammadovy nástupce, nicméně v základních dogmatech islámské víry se shodují. Oba proudy uznávají Muhammada jako proroka a uznávají Korán i pět sloupů víry. Sunnité však v praxi kladou větší důraz na sunnu, tedy výroky a činy Muhammada, zatímco ší'ité jsou více orientovaní na své ajatolláhy.³⁴ Sunnité tvoří většinu světových muslimů (zhruba 90 %). Ší'ité mají početní převahu v Íránu, Iráku, Bahrajnu a Ázerbájdžánu.³⁵

Jak již bylo zmíněno, základem islámské víry je víra v jednoho Boha, a to Alláha. Základy této víry se utvořily již v samém počátku, jedná se o následující principy: nauka o jedinství Boha (tauhid), nauka o prorocích (anbijá), nauka o andělech (malá'ika), nauka o soudném dni (jaum al-kijáma), nauka o trestu za hříchy (kabá'ir) a nauka o predestinaci (al-qadá wa al-kadar).³⁶

Bůh je podle muslimů věčná a všemocná bytost, která stvořila celý vesmír. Skrze proroky jako Muhammad, Ježíš, Mojžíš a další pak lidem zjevoval svou vůli.

³² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 163.

³³ Tamtéž, s. 157–159.

³⁴ TASCH, Barbara. The differences between Shia and Sunni Muslims. *Insider* [online]. New York: Insider, 2015 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/the-differences-between-shia-and-sunni-muslims-2015-10>

³⁵ Sunnis and Shia: Islam's ancient schism. *BBC News* [online]. London: BBC, 2016 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-16047709>

³⁶ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 20.

Dále věří v konec světa, tedy den posledního soudu, kdy Bůh ožíví všechny mrtvé a bude je soudit dle jejich skutků. Ti, jejichž dobré skutky převažují ty zlé, budou žít věčně v ráji, zatímco hříšníci budou odsouzeni strávit věčnost v pekle.³⁷

Každý muslim musí respektovat tzv. „pět sloupů víry“, kterými muslimové demonstrují svou zbožnost.³⁸

Prvním sloupem je vyznání víry (*šaháda*), kterým muslim vyjadřuje svou příslušnost k islámu a odevzdanost Bohu. Spočívá v pronesení pasáže z Koránu, kterým daná osoba stanoví, že „není božstva kromě Boha“ a že prorokem božím je Muhammad. Tímto pronesením člověk oficiálně přijímá islám, Boha a oficiální články islámské víry jako víru v proroky, anděly, soudný den a seslaná Písma.

Důležitou úlohu v životě muslima hraje i modlitba (*salát*), která je chápána jako projev zbožnosti, nikoli snaha si od Boha něco vyprosit. Muslimové vykonávají modlitbu pětkrát za den, a to při západu slunce, nejdříve dvě hodiny po setmění, za svítání, v poledne a pozdě odpoledne. V dnešní době vycházejí přesné časy pro modlitbu ve sdělovacích prostředcích. Každý pátek před polednem se také muslimové scházejí v mešitách a modlitebnách ke společné modlitbě, kterou vede imám, tedy nejvyšší duchovní představitel dané mešity. Imámem však může být i řadový muslim, pokud se jedná o modlitbu vícera lidí mimo mešitu. Aby se muslim mohl pomodlit, musí pro modlitbu splnit několik podmínek. Musí stanoveným způsobem očistit své tělo, nacházet se v čistém místě, mít dostatečně zahalující oděv, modlit se směrem k Mekce a dodržovat čas modliteb. Modlit se smí dospělý a duševně způsobilý člověk, ačkoli konkrétní věk dítěte i míra duševní způsobilosti je předmětem sporů. K modlitbě muslimy svolává muezzin z minaretů.

Třetím sloupem je almužna (*zakát*), která je chápána jednak jako „povinný odpustek za hříšnou touhu vlastnit“, jednak jako pomoc potřebným. Ačkoli byla zavedena Muhammadem jako bohu libý čin s cílem pomoci bližnímu, postupně se stala jakousi státní daní, která byla důležitou součástí finanční politiky státu. Ačkoli

³⁷ Ultimate Reality and Divine Beings. *Patheos* [online]. U.S.: Patheos, c2008–2022 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.patheos.com/library/islam/beliefs/ultimate-reality-and-divine-beings>

³⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 75.

se v průběhu času charitativní charakter almužny vytratil, je dnes její poskytování v muslimském světě rozšířenější než na Západě.

Další povinností každého muslima je půst (*saum, sijám*), který opět vyjadřuje odevzdanost Bohu, nicméně má i praktický důvod. Jak lékařské studie dokazují, krátkodobý půst může být prospěšný pro lidský organismus. Konzervativněji založení muslimové mnohdy neodmítají pouze jíst, ale i požívat tekutiny. Půst bývá držen při různých svátcích islámského náboženského roku, nejznámějším je však půst v měsíci *ramadánu*, který trvá 30 dní a vztahuje se na dospělé a mentálně zdravé osoby. Dodržuje se od úsvitu do soumraku a muslimové by se v této době měli vyvarovat nejen jídla, ale i násilí či pohlavního styku.

Posledním sloupem víry je pouť do Mekky (*haždž*), kterou je povinen vykonat každý dospělý a zdravý muslim alespoň jedenkrát v životě. Z vážných důvodů je však možné tuto pouť nepodstoupit, případně za sebe poslat náhradníka. Účast na této pouti má prokázat muslimovu pokoru vůči Bohu a sounáležitost s muslimskou obcí. Dnes se muslimové do Mekky přepravují letecky či motorovými vozidly. Pořádá se zde slavnost, kterou vždy vyhlašuje saudskoarabské ministerstvo haždže. Součástí poutního rituálu je mj. sedminásobné obcházení svatyně Ka'by, běh mezi pahorky Marwa a as-Safá za recitování veršů z Koránu či obětování ovce na závěr poutě.³⁹

1.3 Pojmy související s islámem

Následující kapitola má za cíl definovat několik pojmů souvisejících s islámem, které jsou relevantní k tématu práce.

1.3.1 Šarí'a

Šarí'a (arabsky cesta k prameni vody, v přeneseném náboženském smyslu cesta hodná následování) je systém islámského náboženského práva. Jedná se o legislativu chalífátu. Tento celek právních norem obsahuje příkazy i zákazy, kterými se muslim musí řídit. Vědní disciplína, která se zabývá výkladem šarí'y, se nazývá *fikh*. Dnešní chápání šarí'y zahrnuje jak zdroje práva, které dle muslimů pocházejí od Boha (Korán a islámské tradice), tak *fikh*, tedy lidským rozumem

³⁹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 117–140.

vytvořené normy, které se utvářely v reakci na historické dění. Ačkoli *Fikh* není „Bohem zjevená“ legislativa, stále vychází z posvátných zdrojů.

Islámský právní řád se dělí na tři okruhy, a to:

- a) právní vymezení vztahu mezi člověkem a Bohem (*ibádát*), které zahrnuje povinnosti muslima v oblasti projevování zbožnosti, jedná se o pět sloupů islámu (vyznání víry, modlitba, půst, almužna, pouť do Mekky);
- b) právní vymezení vztahu mezi lidmi, tedy vztahy ve společnosti (*mu'ámalát*), které obsahuje majetkové, rodinné či dědické právo;
- c) trestní právo (*ukúbát*), které vyjmenovává zakázané či nevhodné chování a stanoví sankce za tyto činy.

Šarí'a nabízí dělení lidských skutků do těchto pěti kategorií: povinnosti, činy bohubilé, činy indiferentní, činy Bohu odporné a činy zakázané.⁴⁰

Dle muslimské víry je dodržování práva šarí'a prostředkem pro získání božího požehnání a spásy v posmrtném životě. V průběhu času prošlo právo šarí'a vývojem a začaly se z něho vyčleňovat školy (*madhhab*), které se však mezi sebou neliší náboženskými doktrínami.

V dnešní době je právo šarí'a v muslimských zemích různě implementováno. V některých muslimských zemích tvoří základ pro právní systém a nejčastěji ho nacházíme ve spojení se sekularizovaným právním systémem, který je inspirovaný Evropou. Zde může být používáno pouze v určitých právních odvětvích jako rodinné a dědické právo. Tento duální právní systém je výsledkem kolonialistické minulosti daných zemí (např. Libye, Egypt) a v praxi vede k existenci dvou druhů soudů.

Naopak v zemích jako Saudská Arábie a Írán, kde je západní kultura a právní systém silně kritizovány, platí striktní výklad práva šarí'a.

Západní svět vnímá právo šarí'a značně negativně, a to jako strnulý a krutý systém zastaralých pravidel, který je v rozporu s lidskými právy a dalšími demokratickými hodnotami. Naopak muslimští reformátoři oponují, že tento

⁴⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 207.

pohled je důsledkem působení špatně vzdělaných muslimských autorit v tomto ohledu a dozvukem kolonialismu.⁴¹

1.3.2 Fundamentalismus

Pojem fundamentalismus je definován jako „lpění na základních principech“. Náboženský fundamentalismus tedy lpí na náboženských doktrínách a odmítá jakékoli změny. Vyznačuje se dogmatismem, autoritářstvím, odmítáním modernismu, militantností, spjatostí náboženství a politiky a silnou motivací a angažovaností fundamentalistů. Je důsledkem fenoménů moderní doby, především sekularizace a globalizace.⁴² Pojem islámského fundamentalismu je problematický, ale lze ho definovat jako „*politické hnutí, které se snaží o svržení světské vlády a nastolení islámské teokracie*“.⁴³ Jak upozorňuje David Nekola, tento termín bývá zaměňován s termínem islamismus. Někteří odborníci považují tyto pojmy za synonyma, například Miloš Mendel. Naopak Luboš Kropáček rozlišuje mezi pojmy fundamentalismus, islamismus a extremismus. Dle jeho schématu je základem islámského fundamentalismu přesvědčení o jediné správné interpretaci islámu (vycházející z Koránu) a typickými jsou pro něj nesnášenlivost a neústupnost, kritika vlivu Západu a razance vůči skupinám jiného smýšlení.⁴⁴

1.3.3 Islamismus

Islamismus je užším proudem islámského fundamentalismu, ačkoli je někdy v literatuře používán jako synonymum tohoto pojmu, jehož cílem je ustanovit totalitní islámský řád, ve kterém platí právo šaría. Jedná se o extremistické hnutí, které může být spojováno s náboženským terorismem, nicméně není zákonitě spjata s násilím.

Miroslav Mareš definuje islamismus jako „*nedemokratické využití islámu k politickým účelům*“.⁴⁵

⁴¹ CAMPO, Juan Eduardo. Encyclopedia of Islam. United States of America: Facts On File, 2009. ISBN 978-0-8160-5454-1, s. 620–621.

⁴² DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1, s. 273–281.

⁴³ Tamtéž, s. 273.

⁴⁴ NEKOLA, David. *Islám a terorismus*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2017. ISBN 978-80-906030-8-0, s. 93–97.

⁴⁵ Tamtéž, s. 95.

Jak uvádí Lukáš Urban, pojem islamismus může mít několik pojetí. Jednak se může jednat o již zmíněnou formu islámského fundamentalismu, jednak o výrazné prolínání islámu s politikou, jakož i o politickou ideologii či využívání terorismu k šíření islámu.⁴⁶

1.3.4 Terorismus

Terorismus jako pojem je velice složitý, tudíž není jednoduché vytvořit jeho jednotnou definici. Slovo terorismus pochází z latinského *terrere*, tedy „děsit, strašit, pouštět hrůzu“.⁴⁷ Radana Makariusová přichází s následující definicí: *„Terorismus je úmyslné, politicky motivované použití násilí proti civilním cílům (i vojenským), jehož se dopustí nestátní (nebo utajovaní) aktéři zpravidla s cílem ovlivnit mínění veřejnosti.“*⁴⁸

Pro úplnější náhled do této problematiky je vhodné zmínit Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu (2002/475/SVV), které přijala Rada Evropské unie dne 13. června 2002. V tomto dokumentu můžeme nalézt užší definici pojmu „teroristický skutek“:

„Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy považována úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i), vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem

- *závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo*
- *protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo*
- *závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.“*⁴⁹

⁴⁶ DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1, s. 280.

⁴⁷ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-777-1, s. 13.

⁴⁸ Tamtéž, s.18.

⁴⁹ Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (2002/475/SVV). EUR-Lex [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2002 [cit. 8.1.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002F0475:CS:HTML>

Po útocích ze dne 11. září 2001 na USA je terorismus považován za jednu z nejvýznamnějších bezpečnostních hrozeb.⁵⁰ Literatura rozlišuje několik druhů terorismu, pro účely této práce je však tím nejdůležitějším náboženský, konkrétně islámský neboli islamistický terorismus. Pro náboženský terorismus je typická nejen politická motivace, ale rovněž motivace náboženská. Je důležité poznamenat, že náboženský terorismus není vždy spjat s islámem, v historii byl spojen i s křesťanstvím a jinými náboženstvími. Ve 21. století je však na vzestupu právě terorismus islámský.⁵¹

Islámský terorismus má několik příčin. Jednou z uváděných je chudoba a společenské postavení, tento postoj zaujímal i bývalý prezident USA George Bush. Chudoba a nedostatek vzdělání může mít za následek náchylnost k radikalizaci a přidávání se k teroristickým skupinám. Na druhou stranu nalezneme mezi teroristy i osoby s univerzitním vzděláním (např. v al-Kájdě). Diego Gambetta a Steffen Hertog shromáždili v roce 2016 vzorek 335 teroristů islamistických organizací narozených na Blízkém východě. Z tohoto vzorku vyplynulo vysoké procento osob, které měly dokončené nebo nedokončené vysokoškolské vzdělání. Faktem dále je, že motivací islámských teroristů obvykle nejsou hospodářské cíle.

Příčinou terorismu mohou být dále politické represe ze strany nedostatečně silné autoritářské vlády. Naopak v autoritářských zemích se silnou vládou není terorismus častý. Může v těchto zemích vznikat, ale bývá realizován v jiné zemi (dnes např. v západní Evropě).

Terorismus může rovněž vzniknout jako reakce na okupaci území, obzvláště v místech, kde okupanti a okupovaní mají rozdílná náboženství. Náboženství zde tedy hraje určitou roli, především je však terorismus v těchto situacích nástrojem národního boje. Tyto teroristické, většinou sebevražedné, útoky se typicky odehrávají na území okupovaného státu a jejich pachatelé jsou jeho obyvatelé (např. útoky v Afghánistánu na začátku 21. stol.). V dnešní době je

⁵⁰ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-777-1, s. 9.

⁵¹ NEKOLA, David. *Islám a terorismus*. V Pstružích: Lukáš Lhoťan, 2017. ISBN 978-80-906030-8-0, s. 28.

nicméně častější globální terorismus, který má nadnárodní charakter, co se pachatelů i cílů útoků týče.

Za další příčiny terorismu lze považovat i kulturu a náboženství. V případě islámu se může jednat o interpretaci náboženských textů tak, aby ospravedlňovaly použití násilí. Dále může jít o pocit křivdy, který vyústí v násilné tendence (např. přesvědčení některých muslimů o tom, že islám je ve válce se sekularizací). Politolog Abdel-Samad dále upozorňuje na odpor muslimů vůči Západu, který plyne z nesouladu jejich slavné minulosti s jejich současnou situací. Tento odpor je jen podporován vojenskými konflikty muslimů se Západem.⁵²

1.3.5 Džihád

Džihád (arabsky úsilí, snaha), je jedním z hlavních pojmů islámské věrouky. Na Západě bývá tento pojem nepřesně překládán jako „svatá válka“, která se vede proti nemuslimům. Ve skutečnosti se jedná o jednu ze základních povinností muslima, která mu má pomoci stát se „správným“ muslimem.⁵³ Šarí'a rozlišuje čtyři typy džihádu:⁵⁴

1. džihád srdcem, který muslim vykonává ve svém nitru skrze vzdělávání se v islámu, konání dobra a odolávání hříchu a nemorálnosti,
2. džihád rukou, spočívající především v charitativní činnosti, která je v islámu hluboce zakořeněna (např. almužny pro žebráky i mešity fungující nejen jako modlitebny, ale i jako charitativní instituce),⁵⁵
3. džihád jazykem, tedy šíření muslimské víry mírumilovnou cestou (např. misijní činnost),
4. džihád mečem, tedy obrana islámu silou (např. v případě napadení islámského území).

Jak již bylo zmíněno, termín džihád má dnes na Západě spíše negativní konotaci, která vyplývá z používání tohoto termínu islámskými fundamentalisty. Ti

⁵² NEKOLA, David. *Islám a terorismus*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2017. ISBN 978-80-906030-8-0, s. 124–141.

⁵³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 257.

⁵⁴ DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1, s. 281.

⁵⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 257–258.

mají vlastní radikální interpretaci islámu, která klade důraz na násilí. V této podobě ho dokonce považují za šestý pilíř islámu.

S tím souvisí pojem džihádismus, což je západní neologismus, který lze definovat jako *„ideologie radikálních islamistických hnutí a skupin. V tomto kontextu má džihád jednoznačně násilný význam, protože je interpretován jako „svatá válka“, a to bez ohledu, zda je obranná, nebo útočná“*.⁵⁶

⁵⁶ DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1, s. 281–282.

2 Muslimská menšina v České republice

2.1 Historie islámu na našem území

Na našem území je nejstarší dochovanou zmínkou o islámu písemná zpráva z 9. století, tedy z období Velké Moravy. Tato zmínka je obsažena v legendě *Život sv. Konstantina-Cyrila*, která pojednává mimo jiné o misiích Cyrila k Arabům a Chazarům, ke kterým ho pověřil byzantský císař. Muslimové jsou zde popsáni jako moudří a vzdělaní lidé. Nalezneme zde i několik informací o islámu a proroku Muhammadovi a části Koránu, které byly přeloženy z řečtiny. Tato zmínka je v daném období spíše ojedinělá. Hlavním kontaktem Velké Moravy a muslimského světa byly obchodní styky, jak dokazují arabské archeologické prameny.

Skutečně domácí zprávy o islámu a muslimech vznikaly až ve 12. a 13. století, tedy v době křížových výprav. Z kronikářských zpráv z tohoto období se dochovaly stručné informace o české účasti v bojích a o Blízkém východě.

V období vrcholného středověku se množí zprávy o muslimech, ať už skrze náboženské polemiky, překlady Koránu, či cestopisy o poutích do Svaté země. Důležitou roli v představách Čechů o muslimech hrála hagiografická literatura, která vykreslovala muslimy jako úhlavní nepřátele křesťanů. Ve zpopularizování tohoto negativního obrazu muslimů hrála svou roli rovněž rytířská epika, která byla populární i mezi laickými čtenáři a která značně zkreslovala islámskou věrouku.⁵⁷

Do té doby největším kontaktem Čechů s muslimy byly osmansko-habsburské války, které začaly bitvou u Moháče v roce 1526, kde byl poražen český král Ludvík Jagellonský. Důsledkem bylo otevření uherské nížiny Osmanům. V tomto období docházelo ke kontaktu jak skrze účast Čechů na bojových akcích proti osmanskému vojsku, tak skrze osmanské nájezdy na Moravu. Tato situace trvala přes 150 let. V roce 1683 proběhly poslední větší muslimské nájezdy na Moravu, a to během obléhání Vídně.⁵⁸

⁵⁷ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 155–161.

⁵⁸ LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019. ISBN 978-80-907004-4-4, s. 17–22.

Střet českého národa s muslimy pokračoval i během následujících válek Habsburků s Turky a později při okupaci Bosny a Hercegoviny Habsburskou monarchií, při které Češi pomáhali potlačit povstání muslimů. V roce 1908 byla anektována Bosna a Hercegovina a o čtyři roky později došlo k uznání islámu jako státního náboženství. Tento zákon byl důležitý, protože jeho platnost přešla po rozpadu Rakouska-Uherska i na nově vzniklou Československou republiku, a značně tak ovlivnil vývoj české muslimské obce. V tomto období na našem území žily malé komunity muslimů, které se však nijak neorganizovaly.⁵⁹ Jednalo se především o balkánské muslimy a muslimy ze Sovětského svazu.⁶⁰

V roce 1934 byla založena *Muslimská náboženská obec pro Československo s ústředím v Praze* (dále MNO), a to z iniciativy Abd al-Hamída al-Bábá beje, tehdejšího egyptského generálního konzula, dr. Sajjida Hasana Mírzá chána, indického muslimského intelektuála, a českého publicisty Mohameda Abdallaha Brikciuse, kteří dali podnět pro schůzi skupiny pražských muslimů. Zároveň byla ustanovena *Rada Muslimské náboženské obce*. Uznání muslimské obce se však neobešlo bez komplikací. Kromě příslušného Ministerstva školství a národní osvěty (dále MŠANO) bylo třeba i souhlasu Ministerstva vnitra. Dále bylo třeba předložit stanovy a další podklady. MŠANO požadovalo teritoriální vymezení obce, neboť zákon z roku 1912 o uznání islámu se vztahoval pouze na území Čech a Moravy. V případě působení obce na Slovensku a v Podkarpatské Rusi by bylo třeba postupovat dle rakouskouherského zákona z roku 1916 a zároveň požádat o vyjádření úřadů ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. MNO následně obdržela dopis vyzývající k pozastavení fungování obce do splnění požadavků MŠANO, tento požadavek byl však MNO odmítnut. Tato nepřipravenost legislativy a zdlouhavý byrokratický proces byl MNO interpretován jako značná neochota a odpor československé vlády vůči muslimům.⁶¹

⁵⁹ LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019. ISBN 978-80-907004-4-4, s. 25–26.

⁶⁰ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 333.

⁶¹ Tamtéž, s. 333–338.

MNO zároveň kladlo několik požadavků, které byly v rozporu s československou legislativou, např. požadavek na výsadní právo uzavírat sňatky a konat pohřební obřady nebo požadavek na ustanovení arabštiny jako úředního jazyka.⁶²

MNO bylo uznáno v prosinci roku 1941 protektorátní vládou poté, co MNO přepracovalo svůj návrh stanov. Toto úřední uznání však přestalo platit Benešovými dekrety, které obecně anulovaly právní akty z doby Protektorátu. Po válce nebyl právní statut MNO řešen a po komunistickém převratu byla jednou z podmínek pro registraci církve spolupráce s StB, což MNO neučinilo.⁶³

Další snaha o registraci pokračovala po roce 1989. Mohamed Ali (Přemysl) Šilhavý rozeslal již v roce 1990 žádost o revalidaci obce několika státním orgánům. Předsednictvo tehdejší vlády na jeho dopis nijak nereagovalo, nicméně z federálního ministerstva zahraničních věcí se mu dostalo odpovědi, která přiznává českým muslimům právo na plnohodnotný duchovní život, což údajně potvrdila i vláda ČSFR. Právní uznání muslimské obce však v kompetenci ministerstva nebylo, jak samo varovalo, protože to mohl učinit pouze odbor církví Ministerstva kultury. V roce 1991 začal opět vycházet bulletin *Hlas*, který vycházel v době Protektorátu, a to pod názvem *Hlas MNO pro Československo*.⁶⁴

V květnu roku 1991 pak byla v Praze svolána ustavující schůze Ústředí muslimských náboženských obcí, v jejímž čele stál Mohamed Ali Šilhavý. Tou bylo založeno *Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR* (dále UMNO). Avšak ani registrace této muslimské obce nebyla úspěšná. Dle zákona č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností a zákona č. 161/1991 Sb., o registraci církví a náboženských společností totiž platilo, že církve a náboženské společnosti mohou podat žádost o registraci, pokud se prokáže, že se k ní hlásí nejméně deset tisíc zletilých osob s trvalým pobytem v ČR. Návrh na registraci musel obsahovat podpisy těchto osob. Řízení ve věci registrace UMNO tedy bylo zastaveno. Právo na shromažďování

⁶² LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019. ISBN 978-80-907004-4-4, s. 28.

⁶³ MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: Islám fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9, s. 18–19.

⁶⁴ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTRÁNSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9, s. 382.

k modlitbám či vydávání náboženské literatury však samozřejmě muslimové měli dle ústavního práva.⁶⁵

V roce 2002 byl však přijat zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, který zavedl dvoustupňový registrační systém. Ústředí muslimských obcí podalo dle tohoto zákona v roce 2004 žádost o registraci (dosažení prvního stupně registrace), které bylo vyhověno. To znamenalo, že byla potvrzena existence UMNO a byla zajištěna její právní subjektivita. Právo na registraci druhého stupně mají dle zákona organizace registrované v rámci prvního stupně po desetileté zkušební lhůtě. Organizace zároveň musí doložit podpisy minimálně tolika občanů hlásících se k této církvi, kolik se rovná dvěma promile obyvatel ČR s trvalým pobytem (20 000 členů). *Ústředí muslimských obcí (UMO)* tak v roce 2006 požádalo o výjimku z těchto podmínek (lze učinit u církví a náboženských společností, které „*reprezentují významné světové náboženství s dlouhou historickou tradicí, působí na území ČR a jsou registrovány*“⁶⁶) a o registraci druhého stupně. To by připsalo UMO zvláštní práva jako právo na finanční podporu od státu, právo na založení církevních škol a nemocnic, právo vyučovat náboženství na státních školách či právo konat církevní obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky. Ministerstvo kultury však této žádosti nevyhovělo a UMO tak zůstalo náboženskou organizací prvního stupně.⁶⁷

2.2 Čeští muslimové v současnosti

Urcit přesný počet muslimů v České republice je značně problematické z několika důvodů. Jedním z nich je fakt, že v ČR neexistuje jednotná muslimská komunita, která by vedla záznamy o svých členech. Dalším je fakt, že při sčítání lidu je vyplnění náboženského vyznání dobrovolné, tudíž zde máme údaje pouze o osobách, které se k islámu z vlastní vůle přihlásily.⁶⁸

Dle sčítání lidu z roku 2001 bylo v ČR 3 288 088 věřících, z toho 3 699 muslimů. V roce 2011 bylo v České republice 1 463 584 věřících, z toho se 1 921 osob přihlásilo k islámu a 1 437 k Ústředí muslimských obcí, což celkově činí 3 358 osob islámského vyznání.

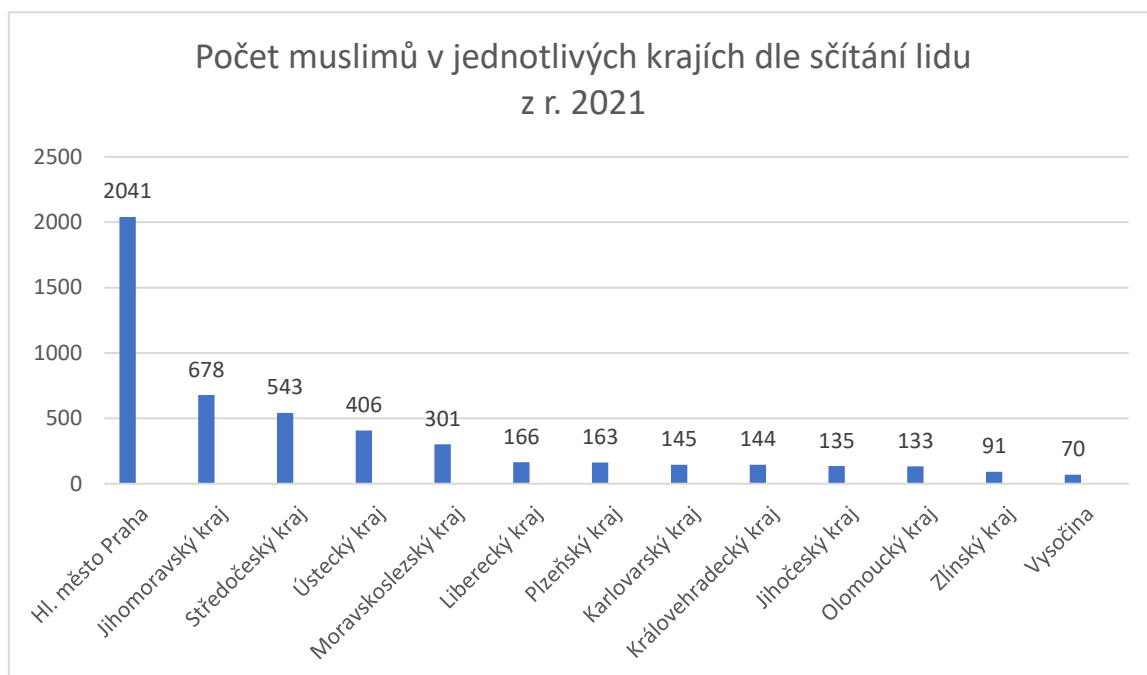
⁶⁵ MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: Islám fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9, s. 19–21.

⁶⁶ Tamtéž, s. 23.

⁶⁷ Tamtéž, s. 21–24.

⁶⁸ Tamtéž, s. 25.

Výsledky posledního sčítání lidu z roku 2021 ukázaly, že v tomto roce žilo na území ČR 1 374 285 věřících, z toho 5 132 muslimů. Vidíme zde značný nárůst počtu obyvatel hlásících se k islámu za posledních 10 let, a to i přes klesající tendenci počtu věřících. Nejvíce muslimů, téměř 40 %, žije v Praze. V rozmístění muslimského obyvatelstva dle krajů je pak na druhém místě Jihomoravský kraj, dále následuje Středočeský kraj a Ústecký kraj. Naopak nejméně je jich v kraji Vysočina, kde islám jako své náboženství uvedlo pouze 70 osob.⁶⁹

Kromě počtu muslimů v České republice a jejich místa pobytu nám sčítání lidu poskytují i jiné údaje. Z výsledků z roku 2011 vyplynulo, že zhruba 70 % muslimské populace na našem území tvoří muži, více než polovina těchto osob má střední vzdělání s maturitou či ukončenou vysokou školu a většina spadá do věkové kategorie 15–64 let. Tři pětiny muslimů jsou ekonomicky aktivní a 10 % osob v produktivním věku je nezaměstnaných. Naprostá většina má zároveň české občanství.

Je však důležité si pamatovat, že tyto statistiky nejsou přesným zobrazením počtu muslimů v České republice, a to právě kvůli dobrovolnosti vyplnění údajů o náboženském vyznání. Například při sčítání lidu v roce 2011 odmítla vyplnit

⁶⁹ Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2022 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

tento údaj téměř polovina obyvatel. Skutečný počet muslimů na našem území je tak spíše otázkou odborných odhadů.⁷⁰ V současné době dle odhadů odborníků činí počet muslimů v ČR 22 tisíc.⁷¹ Do těchto odhadů se počítají i osoby, které islám praktikují částečně nebo vůbec. Malou část muslimské komunity tvoří čeští konvertité, většina však pochází z Balkánu, Turecka, středoasijských republik, Kavkazu, Afriky, Blízkého východu a jiných zemí.

Co se organizace muslimské komunity týče, zastřešující organizací je Ústředí muslimských obcí, pod které spadají místní muslimské obce v Praze, Brně a Teplicích. Na českém území pak dále působí organizace Všeobecný svaz muslimských studentů a Svaz islámských kulturních center, které mají centrum v Praze, a dále dvě Islámské nadace se sídlem v Praze a v Brně.⁷²

V Praze, kde je muslimů nejvíce, se nachází jedna mešita a dvě modlitebny. Další mešity a modlitebny se nacházejí v dalších islámských centrech, konkrétně v Brně, Teplicích, Karlových Varech, Hradci Králové, Liberci a Plzni.⁷³ Tyto instituce jsou otevřeny veřejnosti. Mají vlastní knihovny, pořádají přednášky s islámskou tematikou, čtení Koránu a nabízejí výuku arabštiny.⁷⁴

⁷⁰ TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5, s. 36–46.

⁷¹ Manipulace v předvolební debatě: V ČR žije třicet tisíc muslimů, dalších desítky tisíc jsou neregistrovaní. Manipulátoři.cz [online]. Praha: Manipulátoři.cz, 2017 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/manipulace-predvolebni-debate-cr-zije-tricet-tisic-muslimu-dalsich-desitky-tisic-jsou-neregistrovani/>

⁷² Muslimové v ČR. Muslimská obec v Praze [online]. Praha: Muslimská obec v Praze [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/muslimsInCz.htm;jsessionid=29983E0516E7A3B3BDA30B6D5D4F7C7C>

⁷³ Mešity a modlitebny v ČR a SR. IslámDnes [online]. Praha: Islámská nadace v Praze, c2014–2021 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://islam.cz/mesity-a-modlitebny-v-cr-a-sr/>

⁷⁴ Posouzení „Ústředí muslimských obcí“ vzhledem k řízení o registraci podle zákona 3/2002 Sb. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2004 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/assets/povinne-zverejnovane-informace/Znalecky-posudek-1.pdf>

3 Islamofobie

Islamofobie je dnes pojem, se kterým se setkáváme relativně často, ať již v publikacích s islámskou tematikou, v médiích nebo na sociálních sítích. Jedná se však o pojem značně komplikovaný, jelikož používán v různých kontextech a reáliích. Následující kapitola nabídne definici tohoto pojmu a objasní problematiku jeho používání. Dále se zaměří na projevy islamofobie v České republice.

3.1 Pojem islamofobie

Mezi akademiky ani veřejností nepanuje obecná shoda o původu ani definici pojmu islamofobie. Ačkoli byl tento pojem častěji používán od přelomu 80. a 90. let minulého století, jeho historie je starší. Poprvé byl použit pravděpodobně ve Francii ve 20. letech 20. století. Objevoval se i za íránské revoluce na konci 70. let, avšak v jiném významu, než jej známe dnes. Tehdy se jednalo o označení pro odmítání muslimských zvyklostí jako např. nošení hidžábu.⁷⁵

Pravděpodobně nejrozšířenější definici islamofobie nabídla organizace Runnymede Trust ve své zprávě *Islamophobia: A Challenge For Us All* z roku 1997. Tato zpráva byla adresována všem sférám, ve kterých hrozila úmyslná i nedbalostní diskriminace, jako školství, zdravotnictví, podnikání, média i politika. Runnymede Trust islamofobii definuje následovně: „*Islamofobie je neopodstatněné nepřátelství vůči islámu a důsledky takového nepřátelství, jako nespravedlivá diskriminace vůči jednotlivcům i muslimským komunitám a vyloučení muslimů z politických i sociálních záležitostí.*“⁷⁶

Luboš Kropáček pod pojem islamofobie řadí „*široké spektrum projevů vyjadřujících nadřazenou přezíravost až nenávistný odpor vůči muslimům*“.⁷⁷

Samozřejmě ne každá kritika islámu je automaticky projevem islamofobie. V liberální demokracii je kritika i diskurz přirozeným jevem, a to i v případě islámu.

⁷⁵ MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 7.

⁷⁶ *Islamophobia: A Challenge For Us All* [online]. United Kingdom: The Runnymede Trust, 1997 [cit. 27.2.2022]. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>

⁷⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 138.

Kritika určitých muslimských států ohledně jejich zákonů a nedodržování obecně uznávaných lidských práv a demokratických zásad je validní, stejně jako kritika extremistických a fundamentalistických teroristických skupin. Pro zjednodušení rozlišení mezi kritikou a islamofobií nabízí Runnymede Trust dva druhy pohledů na islám, a to uzavřené a otevřené. Rozlišují se dle osmi hlavních rozdílů. Těmi jsou:

1. Zda je islám viděn jako jednolitý či různorodý;
2. Zda je islám viděn jako oddělený nebo vzájemně provázaný;
3. Zda je islám viděn jako podřadný či pouze odlišný;
4. Zda je islám viděn jako nepřítel nebo jako partner;
5. Zda je islám viděn jako manipulativní nebo upřímný;
6. Zda je islámská kritika odmítána či brána na vědomí;
7. Zda je diskriminace muslimů obhajována či kritizována;
8. Zda je islamofobie vnímána jako přirozená nebo problematická.

Uzavřené pohledy na islám toto náboženství vnímají jako jednolitý, statický blok, který se nepřizpůsobuje novým skutečnostem. Dochází zde ke generalizaci všech muslimů. Přestupky a prohřešky jedince jsou použity jako argument pro zatracení všech muslimů. Islám je dále chápán jako oddělený a odlišný od ostatních kultur a náboženství, se kterými nemá společné hodnoty. Dále je zobrazován jako barbarický a zastaralý, sexistický vůči ženám a netolerantní vůči jiným hodnotám, a především méněcenný v porovnání se Západem. Je považován za „nepřítele“ Západu a vnímán jako násilný, ohrožující pro všechny nemuslimy a podporující terorismus. Dle uzavřených pohledů je islám politickou ideologií zneužívanou k dosažení politických a vojenských cílů. Náboženská víra muslimů není upřímná, ale manipulativní a používána jako zbraň. Jakákoli kritika Západu ze strany muslimů je okamžitě odmítnuta a nevyslechnuta. Nepřátelství vůči islámu je těmito pohledy používáno k ospravedlňování diskriminace muslimů a jejich vyřazování z většinové společnosti. Protimuslimská hostilita je přijímána jako přirozená a normální. Islamofobie se projevuje právě v těchto pohledech na islám.

Otevřené pohledy na islám na něj nahlíží zcela opačně. Islám je zde vnímán jako různorodý a vyvíjející se, jako náboženská víra prolínající se s jinými náboženstvími a kulturami, se kterými se vzájemně ovlivňují. Je na něj nahlíženo

jako na jiné, ale nikoli podřadné náboženství. Muslimská kritika Západu by dle tohoto pohledu měla být předmětem dialogu. Debaty o islámu a nesouhlas s některými jeho hodnotami neznamení, že bychom neměli bojovat proti diskriminaci a vyloučení muslimů. Kritika islámu by sama měla být podrobena kritice, aby nebyla nepřesná či nespravedlivá.⁷⁸

Islamofobii lze označit jako součást dnešní západní společnosti. Projevuje se nejen v politice, i v médiích a akademických kruzích a může mít formu až diskriminačního chování či xenofobně motivované kriminality. U politických stran se islamofobie projevuje nejčastěji v podobě odmítání migrace osob z muslimských zemí.⁷⁹

3.2 Problematika pojmu

Pojem islamofobie je častým terčem kritiky ze strany akademické obce. Někteří autoři tak nabízejí vlastní pojmy. Fred Halliday preferuje novotvar *anti-muslimism* a zdůrazňuje, že se ve většině případů nejedná o negativní postoj vůči islámu jako náboženství, ale vůči muslimům, především z Blízkého východu a jižní Asie. V antimuslimismu Halliday rozlišuje dva proudy, a to strategický a populistický. Strategický proud je podle něho typičtější pro USA, zatímco populistický je typický spíše pro Evropu.⁸⁰

Miroslav Mareš zmiňuje definici německého politologa Pfahl-Traughbera, který přišel s pojmem *Islamfeindlichkeit*, tedy nepřátelství vůči islámu, který definuje jako „pevné odmítající přesvědčení, které vede ke konfrontačním protikladným pozicím vůči islámské víře“.⁸¹ Pfahl-Traughber zavedl tento pojem, jelikož podle něj je pojem islamofobie zavádějící. Slovo „fobie“ v tomto pojmu indikuje iracionální strach z islámu, ačkoli protiislámské postoje mnohdy nejsou motivovány strachem, ale zakládají se na předsudcích či kritice. Rozlišuje i další pojmy jako kritika islámu (*Islamkritik*), nenávisť vůči muslimům

⁷⁸ *Islamophobia: A Challenge For Us All* [online]. United Kingdom: The Runnymede Trust, 1997 [cit. 27.2.2022]. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>

⁷⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 140–141.

⁸⁰ Tamtéž, s. 138.

⁸¹ MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 9.

(Muslimfeindlichkeit), která není zaměřena na systém islámské víry a jejích hodnot, ale na její vyznavače, a pojem kritika muslimů (Muslimkritik).⁸²

Ve snaze vyhnout se pojmu islamofobie, který dle některých odborníků může být stigmatizující, se i v českém jazyce začaly objevovat novotvary pro označení odpůrců islámu jako islamoskeptici či islamokritici. Tyto termíny většinou sami tito odpůrci preferují, jelikož pojem islamofobie vnímají jako snahu umlčet a zdiskreditovat odpůrce islámu a jako stigmatizující nálepkou. Naopak zastánci islámu či jednoduše osoby nesouhlasící s islamofobou od nich získávají označení „islamofilové“. Protiislámští aktivisté se zároveň snaží zdůraznit, že jsou pouze proti islámu jako náboženství, nikoli proti muslimům samotným. Tento argument je však v praxi podkopáván výpady proti konkrétním muslimům.

Užívání pojmu islamofobie pro popisování diskriminace muslimů odmítla i vedoucí harvardského programu studií islámu na Západě Jocelyne Cesari, podle které hlavní důvody diskriminace nejsou náboženské, ale rasové, sociální a jiné.

Český analytik Jan Stehlík místo pojmu islamofobie nabízí pojem „protimuslimská nenávisť“.⁸³

Odmítat tento pojem však mohou i sami muslimové, kteří se mohou nejen vymezit vůči slovu „fobie“, ale i poukazovat na fakt, že protimuslimský odpor nemusí pramenit pouze z jejich náboženství, ale i barvy kůže či národnosti.⁸⁴

Problematika islamofobie plyne z faktu, že je součástí širších ideologických střetů. Jedná se o mnohvrstevnatý fenomén, který má nejen rozmanité projevy, ale prolíná se i s dalšími fenomény jako rasismus a xenofobie. V Evropě má islamofobie často sklon sklouzávat ke xenofobii. V praxi mohou nastávat i situace, kde je nemuslim vystaven islamofobii, protože podle názoru islamofoba vypadá jako muslim.⁸⁵

⁸² MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 9–10.

⁸³ OSTŘANSKÝ, Bronislav, ed. *Islamofobie po česku: český odpor vůči islámu, jeho východiska, projevy, souvislosti, přesahy i paradoxy*. Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-903-2, s. 63–65.

⁸⁴ Tamtéž, s. 66.

⁸⁵ Tamtéž, s. 36.

3.3 Příčiny a následky islamofobie

Shrnutí příčiny vzniku islamofobie v západní společnosti je podstatně náročné. Názory se různí především v tom, zda je islamofobie přirozeným lidovým odporem či důsledkem „řízené kampaně“, jak ji propagují konspirační teorie.

V mnoha případech islamofobii způsobuje neznalost islámu a stále přetrvávající mýty o něm, například že se jedná o sexistické a násilné náboženství, nebo že muslimové nejsou schopni racionality a jsou neschopni si sami vládnout, tudíž nejsou schopni demokracie.⁸⁶

Zdrojem islamofobie jsou často předsudky a stereotypy majoritní společnosti o muslimech. Předsudky jsou fixovaná zjednodušená hodnocení druhých a jejich chování. Jsou do značné míry nezdůvodňovaná a mají silný emocionální podtext, tudíž je velmi náročné je vyvrátit argumentací. Vznikají zpravidla před jakoukoli osobní zkušeností.⁸⁷ Stereotypem, konkrétně heterostereotypem v případě islamofobie, rozumíme „komplex zjednodušených a zkreslených představ, soudů a domněnek, které mají příslušníci společenských skupin o jiných skupinách“.⁸⁸ Jedním z hlavních nástrojů stereotypizace muslimů jsou média. Jack G. Shaheen v roce 1997 publikoval výzkumný projekt, který se zabýval vyobrazením muslimů v amerických televizních snímcích z dob 30. až 90. let 20. století. Muslimové byli zobrazováni jako pouštní šejkové a otrokáři, jako ropní šejchové či jako teroristé. Tyto stereotypy a karikatury v médiích mají značný vliv na veřejné mínění ohledně muslimů a islámu.⁸⁹

Protimuslimské vlny jsou rovněž vyvolávány teroristickými činy, a to jak těmi, které skutečně spáchali muslimové (např. útok 11. září 2001), tak i těmi, které ve skutečnosti spáchala osoba nemuslimského vyznání, ale které jsou zpočátku připisovány muslimům (např. výbuch ve federální budově v Oklahomě

⁸⁶ OSTŘANSKÝ, Bronislav, ed. *Islamofobie po česku: český odpor vůči islámu, jeho východiska, projevy, souvislosti, přesaňy i paradoxy*. Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-903-2, s. 36–43.

⁸⁷ DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1, s. 108.

⁸⁸ Tamtéž, s. 110.

⁸⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 139–140.

v roce 1995, za kterým ve skutečnosti nestála islámská teroristická skupina, ale mechanická závada).⁹⁰

Nárůst islamofobních projevů česká společnost zaznamenala nejen v důsledku teroristických útoků spáchaných islámskými teroristy po celém světě, ale i v důsledku migrační krize 21. století. Termín migrační krize se dnes používá v souvislosti s migrací obyvatel Blízkého východu a severní Afriky do Evropy. Tento jev vyvolal po celé Evropě diskuzi o bezpečnosti hranic, migraci i národní identitě a suverenitě. Ačkoli ze statistických dat vyplývá, že se do Evropy, včetně České republiky, dostal pouze menší počet migrantů, politické strany napříč Evropou na voliče začaly cílit protiimigrační a protiislámskou rétorikou i programem.⁹¹ České politické strany nebyly výjimkou, jak ukazuje čtvrtá kapitola této práce.

Dle Runnymede Trust má islamofobie čtyři aspekty – sociální vyloučení, násilí, předsudky a diskriminace. Ty se navzájem prolínají a posilují. Z těchto aspektů pak plynou reálné důsledky islamofobie, které ovlivňují jak muslimy, tak většinovou společnost. Tím prvním je pocit nespravedlnosti, který muslimové kvůli islamofobii prožívají. Projevy islamofobie v médiích mají dále negativní vliv na vývoj muslimských dětí a dospívajících, kteří vyrůstají s pocitem méněcennosti a vykořeněnosti. Jsou poté náchylnější k radikalizaci a přidávání se do extremistických skupin, které jim mohou nabídnout pocit sebevědomí a sounáležitosti. Islamofobní projevy dále ztěžují projev muslimů v mainstreamovém prostoru. Brání kulturní výměně mezi muslimy a zbytkem společnosti i diskuzi a řešení společných problémů. Islamofobie však může mít i politické a ekonomické důsledky. Negativně ovlivňuje zahraniční politiku, diplomacii a obchod.⁹²

3.4 Islamofobie v České republice

V České republice je islámu věnována značná pozornost, což lze chápat jako důsledek narůstajících projevů islámského radikalismu ve světě. V porovnání

⁹⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2, s. 140–141.

⁹¹ ROSŮLEK, Přemysl. *Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize"*. Praha: Dokořán, 2017. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-872-6, s. 70.

⁹² *Islamophobia: A Challenge For Us All* [online]. United Kingdom: The Runnymede Trust, 1997 [cit. 28.2.2022]. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>

s radikálním judaismem či křesťanstvím se islámu dostává pozornosti více, protože je pravděpodobně pro veřejnost zajímavějším tématem.⁹³

Nervozita české společnosti z islámu plyne především z nedostatku zkušeností s tímto náboženstvím. Vnitrozemská poloha českých zemí způsobila, že český národ nepřišel do výraznějšího kontaktu s africkými a asijskými kulturami. První výraznější kontakt v moderních dějinách byl navázán až na začátku 20. století při okupaci Bosny a Hercegoviny Habsburskou monarchií. Československo nebylo příliš dotknuto ani migračními proudy v Evropě po druhé světové válce díky geopolitickému vlivu Sovětského svazu. Do západní Evropy tak migrovali muslimové z bývalých kolonií či jako pracovní síla. Československo však koloniální državy nikdy nemělo a pracovní sílu ze zahraničí nepřijímalo, neboť to bylo v rozporu s tehdejšími komunistickým zřízením a ideologií. Proto český národ ani v roce 1989 neměl příliš zkušeností s islámem a jeho vyznavači.⁹⁴ Názor Čechů na muslimy tak není tvořen osobními zkušenostmi s muslimy, které většina obyvatel spíše pouze potká na ulici nebo v zahraničí, ale mediálním obrazem muslimů ve sdělovacích prostředcích.⁹⁵ Velká část zpráv o islámu v ČR se soustředí buď na jednotlivé (většinou negativní) případy a kauzy týkající se muslimů jako kontroverzní kázání v mešitách či odpor českých obyvatel ke stavbě mešit, nebo na komentáře událostí v zahraničí, většinou události válečné či konfliktní.⁹⁶

Základním rysem většiny české protiislámské rétoriky jsou vědecky nekorektní argumenty poukazující na „islamizaci Evropy“, „ničení hodnot“ a varování před „střetem civilizací“. Objevuje se rovněž srovnávání islámu s nacistickým či komunistickým režimem.⁹⁷

Zora Heresová uvádí tři vrstvy protiislámského diskurzu v ČR. Tou první je „střet civilizací“, tedy konfrontace Západu s „nepřátelským“ islámem. Vychází jak z dřívějších mocenských konfrontací, tak ze stereotypů o zaostalých

⁹³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 57.

⁹⁴ Tamtéž, s. 60–62.

⁹⁵ TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5, s. 244.

⁹⁶ Tamtéž, s. 271.

⁹⁷ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 63.

a iracionálních muslimech. Muslimský svět tak začal být vnímán jako protipól a soupeř Západu a samotný islám jako problém a hrozba pro západní svět. Existují samozřejmě muslimské proudy jako džihádisté, kteří sami vyhlašují válku Západu, jedná se však o menšinovou část muslimů. Druhou vrstvou je tzv. „kulturalizace náboženských a etnických rozdílů ve vztahu k menšinám“. Na muslimy, především muslimské migranty, je v Evropě kvůli jejich sdílenému náboženství hleděno jako na homogenní skupinu či kategorii, ačkoli spolu různé muslimské země často kulturně nemají nic společného. Muslimům je tak připisována sdílená muslimská kultura, do které se zahrnuje konzervatismus, patriarchát a sklon k autoritářství. Společnost tak vnímá muslimy jako kulturně odlišnou kategorii, která se odmítá asimilovat do evropské společnosti, což způsobilo, že se muslimové stali terčem novinářů i politiků. Tento postoj, který vyzdvihává evropskou kulturu jako nadřazenou těm ostatním, můžeme nazvat kulturním rasismem. Nejedná se sice o postoj nový, ale v současnosti je nejvíce zastáván právě v souvislosti s islámem. Poslední vrstvou protiislámského diskurzu je vnímání islámu jako ideologie, nikoli jako náboženství. Tento pohled se ve veřejných debatách začal dostávat do popředí po roce 2011. Islám není vnímán toliko jako náboženství, ale jako politickou ideologii, která je vysoce protizápadní a agresivní. Jedná se o důsledek politických procesů v muslimském světě jako je vzestup velmi radikálních skupin na islamistické scéně a protiislámský aktivismus na Západě. V této souvislosti se na Západě zároveň začala množit varování před „islamizací“, tedy nastolení nadvlády muslimů nad nemuslimy.⁹⁸

V České republice však i přes tyto protimuslimské postoje lze předpokládat nárůst počtu muslimů, ať již skrze migraci či konverzi k islámu. Islámský vliv tak bude dále pronikat do české společnosti, ale bude se jednat o pomalý proces. Přesto někteří jedinci považují islám za tak nebezpečnou hrozbu, že požadují zákaz jeho působení v ČR. To je samozřejmě v rozporu s Listinou základních lidských práv a svobod.⁹⁹

⁹⁸ OSTŘANSKÝ, Bronislav, ed. *Islamofobie po česku: český odpor vůči islámu, jeho východiska, projevy, souvislosti, přesahy i paradoxy*. Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-903-2, s. 155–175.

⁹⁹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 69.

Najít konkrétní projevy islamofobie v praxi není nijak obtížné. Z islamofobie byla v minulosti nařčena česká rocková skupina Ortel. Skupinu založil Tomáš Ortel v roce 2002 v Plzni. Kromě Ortela má skupina v současnosti další tři členy – Petra Zvonara, Jaroslava Brzobohatého a Miroslava Procházku. Skupina je známá svými kontroverzními texty, ve kterých kritizuje etnické a náboženské menšiny i LGBT komunitu. I přes to se však skupina těší značné popularitě a v letech 2015 a 2016 získala 2. místo v anketě Český slavík Mattoni.¹⁰⁰ Skupina se objevila ve zprávě o extremismu na území České republiky v roce 2015, kterou každoročně vypracovává Ministerstvo vnitra. Je zde označena za pravicově extremistickou skupinu. Zpráva poukazuje na fakt, že někteří členové skupiny Ortel byli v minulosti aktivní na scéně tzv. White Power Music, která je populární mezi pravicovými extremisty. Příznivce skupiny tvoří jak sympatizanti krajní pravice, tak i členové širší veřejnosti.¹⁰¹ Jejich nejspíš nejznámější písní na téma islámu je píseň Mešita z roku 2012. Ta obsahuje vyjádření jako „pro aláhovo slávu, uříznou ti hlavu“ či „nebudu ti lhát i ty se budeš bát, až v burce budou stát a modlitbu svou řvát“.¹⁰²

V souvislosti s projevy islamofobie lze zmínit i případ Jaromíra Baldy. Ten v roce 2017 na Mladoboleslavsku pokácel dva stromy na vlakové koleje, což vedlo ke dvěma vlakovým nehodám, při kterých se však nikdo nezranil. Balda se ukázal být sympatizantem hnutí SPD. Jeho motivací byla snaha vyvolat v obyvatelstvu strach z migrační vlny z Blízkého východu, proto se pokusil svůj čin svést na muslimské migranty. V roce 2019 byl odsouzen ke čtyřem letem vězení za spáchání teroristického útoku a za vyhrožování teroristickým činem.¹⁰³

¹⁰⁰ Historie. *Ortel.cz* [online]. Plzeň: Tomáš Ortel, c2002–2020 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://ortel.cz/historie/>

Ve Slavících boduje kapela Ortel. Zpívá o Romech a pobouřila muslimy Zdroj: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/cesky-slavik-kapela-ortel.A141106_144309_hudba_vha.IDNES.cz [online]. Praha: MAFRA, 2014 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/cesky-slavik-kapela-ortel.A141106_144309_hudba_vha

¹⁰¹ Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015. *IDNES.cz* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV, 2016 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-extremismu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2015.aspx>

¹⁰² Ortel – Mešita. *Supermusic* [online]. Praha: SUPRSHOP, 2012 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://supermusic.cz/skupina.php?idpiesne=650811&sid=>

¹⁰³ Vrchní soud potvrdil důchodci Baldovi čtyři roky za teroristický útok na vlaky. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2019 [cit. 28.2.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/balda-senior-teroristicky-utok-utok-na-vlak_1904161114_nkr

Značné medializaci se dostalo sporům o výstavbě mešit v Teplicích, Brně, Orlové a Praze. Stavba brněnské mešity byla dokončena v roce 1998. Ačkoli byla zpočátku patrná nevole úřadů i občanů Brna, po dostavbě mešity se situace zklidnila, s výjimkou pár incidentů jako např. rozšiřování karikatury proroka Muhammada v Brně v roce 2008 či posprejování venkovních zdí mešity. V roce 2009 však vystoupil Hassan Alrawi, předseda Islámské nadace v Brně, se záměrem postavit v Brně novou mešitu, která by měla vyšší kapacitu a byla v centru města kvůli dostupnosti. Toto prohlášení vzbudilo nesouhlas veřejnosti, v jehož čele stála KDU-ČSL a její místopředseda David Macek. Obával se jak lokálních důsledků výstavby, tak zvyšování počtu muslimů v populaci. KDU-ČSL tak zaujímala postoj, že jedna mešita v Brně je dostatečná. Zároveň odporovali stavbě minaretu, který by podle nich narušoval vzhled Brna, a rovněž se obávali vytlačení stávající kultury ve prospěch kultury cizí.¹⁰⁴ Ke stavbě nové mešity však nedošlo, a tak jedinou mešitou v Brně je stále ta původní ve Vídeňské ulici.¹⁰⁵

V Teplicích vznikl první pokus o vybudování mešity v roce 1996. Setkal se však s odporem křesťanských komunit, které proti stavbě protestovaly otevřeným dopisem. Teplické zastupitelstvo města projekt zamítlo v roce 1996, ačkoli tehdejší starosta Teplic projektu vyjadřoval podporu. Druhý pokus se odehrál v roce 2003, kdy byl představen projekt Orientálního kulturního centra, jehož součástí měla být i mešita. Proti stavbě mešity se vymezilo čtyři a půl tisíce občanů podpisem petice. Jejich důvodem byla neadekvátnost případné mešity v místním prostředí. Investor projektu od něj však sám v roce 2004 ustoupil.¹⁰⁶

Velice populárním nástrojem pro šíření islamofobie a protiislámských postojů je internet, konkrétně tedy sociální sítě. Své doby byla typickým zástupcem antiislámského hnutí na internetu iniciativa Islám v České republice nechceme, která byla velmi populární na Facebooku. Stránka IVČRN vznikla v roce 2009 právě na Facebooku a během následujících let zaznamenala značný nárůst popularity. V roce 2015 měla zhruba 160 000 fanoušků, aktivních jich však

¹⁰⁴ MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: Islām fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9, s. 37–39.

¹⁰⁵ Mešity a modlitebny v ČR a SR. *IslámDnes* [online]. Praha: Islámská nadace v Praze, c2014–2021 [cit. 28.2.2022]. Dostupné z: <https://islam.cz/mesity-a-modlitebny-v-cr-a-sr/>

¹⁰⁶ MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: Islām fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9, s. 41–42.

byla spíše jen polovina. Stejného roku byla zablokována z důvodu jejího xenofobního obsahu, nicméně jejím administrátorům se podařilo dokázat nezávadnost jejího obsahu. Stejný úspěch však neměli následující rok, kdy byla IVČRN zablokována opět, tentokrát nadobro. Neznamenal to však její konec, neboť IVČRN měla záložní stránku Islám v ČR nechceme pod uživatelským jménem ivcrn.news.¹⁰⁷

¹⁰⁷ OSTŘANSKÝ, Bronislav, ed. *Islamofobie po česku: český odpor vůči islámu, jeho východiska, projevy, souvislosti, přesahy i paradoxy*. Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-903-2, s. 235–237.

4 Analýza protimuslimských a islamofobních projevů v české politické sféře

Následující kapitola má za cíl analyzovat vybrané kontroverzní výroky několika českých politických představitelů na téma islám a migrace. Zaměřuje se i na dvě konkrétní politická hnutí a protimuslimské body jejich programů.

4.1 Protiislámské výroky Miloše Zemana

Od roku 2013 je Miloš Zeman prezidentem České republiky. Před postem prezidenta fungoval jako předseda ČSSD a v letech 1998–2002 jako předseda vlády.¹⁰⁸

Miloš Zeman v minulosti pronesl několik výroků o islámu a muslimech, které lze považovat za islamofobní. V roce 2011, tedy ještě předtím, než byl zvolen prezidentem ČR, vznikla kauza ohledně výroků Miloše Zemana, které zazněly na mezinárodní konferenci *Evropa sjednocená a svobodná?*. Prezident zde pronesl: *„Umírněný muslim je contradictio in adjecto, tedy protimluv, stejně jako contradictio in adjecto je umírněný nacista. Například v dubnu 1945 existoval jeden umírněný nacista, který nabídl spojencům vyjednávání o separátní kapitulaci německé říše. Jmenoval se Heinrich Himmler, organizátor vyvražďování Židů.“* Na adresu muslimského světa se dále vyjádřil takto: *„Nepřítelem je anticivilizace táhnoucí se od severní Afriky až po Indonésii. Žijí v ní na dvě miliardy lidí a financovaná je dílem z prodeje ropy, dílem z prodeje drog.“* Dále prohlásil, že nevěří v existenci umírněných a radikálních muslimů. Islám dále považuje za nepřítele a vyjednávání s muslimskými zeměmi vnímá jako chybu.

O několik měsíců později pak v rozhovoru pro deník Právo Zeman pronesl: *„Ne každý muslim je sice terorista, ale každopádně každý terorista je muslim.“*¹⁰⁹ Pro vyvrácení tohoto tvrzení lze použít zprávu o stavu a vývoji terorismu v EU, kterou každoročně zveřejňuje Europol. Ve zprávě z roku 2011 Europol uvádí 3 zaznamenané útoky islámského terorismu a 179 osob zatčených za protiprávní jednání v této oblasti. Tyto údaje lze porovnat s údaji o separatistickém terorismu toho roku. Zde Europol zaznamenal 160 teroristických útoků a 349 zatčených

¹⁰⁸ Životopis. *Pražský hrad* [online]. Praha: Pražský hrad, c2022 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/zivotopis>

¹⁰⁹ TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5, s. 253–254.

osob, převážně v zemích západní Evropy.¹¹⁰ Na Zemana bylo za jeho výroky z roku 2011 podáno trestní oznámení.¹¹¹

Tyto výroky slouží jako příklad uzavřených pohledů na islám dle Runnymede Trust. Miloš Zeman muslimy značně generalizuje a popisuje islám jako nepřitele Západu, který nemá nic společného s českou kulturou a hodnotami.

Zeman sklídl kritiku i v roce 2015 poté, co na téma migrace prohlásil, že muslimští migranti používají své děti jako „živý štít“, aby na Západě vyvolali soucit. Při jiné příležitosti stejného roku pak prohlásil: „*Přijdeme o krásu žen, protože ty budou zahaleny v burkách od hlavy po paty včetně obličeje.*“¹¹² Za jeho tvrzení ho kritizovala Organizace islámské spolupráce, podle které Miloš Zeman islám nechápe a nemá o něm dostatek znalostí.¹¹³ Negativně prezidentovy výroky na adresu muslimů a uprchlíků hodnotil i tehdejší vysoký komisař OSN pro lidská práva Zajd Raad Husajn.¹¹⁴

4.2 Hnutí SPD

Svoboda a přímá demokracie je české pravicově zaměřené politické hnutí. Toto hnutí vzniklo v roce 2015 v čele s Tomiem Okamurou jakožto předsedou a Radimem Fialou na pozici místopředsedy.¹¹⁵

¹¹⁰ Europol. *TE-SAT 2011 EU Terrorism Situation and Trend Report*. Haag: European Police Office, 2011. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/te-sat2011.pdf>

¹¹¹ TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5, s. 255.

¹¹² Islamofobní Miloš Zeman? Podívejte se na jeho výroky na adresu uprchlíků a islámu. *HlídacíPes.org* [online]. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeman-se-kritiky-osn-neboji-deti-slouzi-uprchlikum-jako-zive-stity-rekl-podivejte-se-na-jeho-dalsi-vyroky/>

¹¹³ Zeman má o islámu málo znalostí a nepochopil ho, kritizuje Organizace islámské spolupráce prezidenta. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/zeman-ma-o-islam-malo-znalosti-a-nepochopil-ho-kritizuje-organizace-islamske-spoluprace-prezidenta-309862>

Každý terorista je muslim a budou nám sekat ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/>

¹¹⁴ Vysoký komisař OSN pro lidská práva zkritizoval xenofobní projevy prezidenta Zemana. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/vysoky-komisar-osn-pro-lidska-prava-zkritizoval-xenofobni-projevy-prezidenta-6247533>

¹¹⁵ MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 132.

Jak napovídá název tohoto hnutí, hlavním bodem jeho politického programu je prosazování přímé demokracie v podobě celostátních referend, odvolatelnosti politiků a přímé volbě ústavních činitelů.¹¹⁶

Současným předsedou SPD je jeho již zmíněný zakladatel Tomio Okamura, česko-japonský podnikatel a majitel cestovní kanceláře a společnosti dovážející japonské potraviny. Okamurova politická kariéra začala v roce 2012, kdy byl zvolen senátorem ve volebním obvodu Zlín. V roce 2013 se pokusil kandidovat na prezidenta, ale Ministerstvo vnitra nepovolilo jeho kandidaturu z důvodu nedostatečného množství petičních podpisů. Téhož roku vzniklo z iniciativy Tomia Okamury hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, z něhož o dva roky později Okamura odešel kvůli vnitřním rozporům a založil nové hnutí s názvem Svoboda a přímá demokracie.¹¹⁷

Místopředsedou hnutí je jeho spoluzakladatel Radim Fiala, který je zároveň místopředsedou Poslaneckého klubu SPD.¹¹⁸

V parlamentních volbách v roce 2017 získalo SPD 10,64 % hlasů a obsadilo 22 křesel v Poslanecké sněmovně.¹¹⁹ Předseda hnutí Tomio Okamura se stal místopředsedou Poslanecké sněmovny.¹²⁰ Dva členové hnutí byli předsedy výborů Poslanecké sněmovny, a to Radim Fiala (hospodářský výbor) a Radek Koten (výbor pro bezpečnost).¹²¹ V minulé vládě, kterou tvořilo ANO a ČSSD, bylo SPD v opozici.¹²²

¹¹⁶ Program. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie (SPD), c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

¹¹⁷ MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 130.

¹¹⁸ Poslanci. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie (SPD), c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/lide/poslanci/>

¹¹⁹ Parlamentní volby 2017. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/volby/parlamentni-volby-2017>

¹²⁰ Tomio Okamura. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, Praha, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=6105&org=172>

¹²¹ Předsedové výborů Poslanecké sněmovny. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, Praha, 2018 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=198>

¹²² Česko má novou vládu. Prezident Zeman jmenoval Babišův druhý kabinet, bez Pocheho. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jmenovani-vlady-cr-andrej-babis-2018_1806270800_ako

V posledních volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021 se hnutí SPD umístilo s 20 mandáty na 4. místě za ANO, SPOLU a Piráty a Starosty.¹²³ SPD se nyní nachází v opozici s hnutím ANO poté, co koalice SPOLU a Piráti a Starostové podepsaly koaliční smlouvu.¹²⁴

V současnosti není v Senátu žádný člen SPD.¹²⁵ V krajských volbách v roce 2020 získalo SPD celkově 6,13 % hlasů, největší úspěch zaznamenalo v Ústeckém, Olomouckém a Moravskoslezském kraji.¹²⁶ V celé ČR celkově získalo 35 mandátů.¹²⁷

Hnutí SPD se objevuje ve zprávě Ministerstva vnitra o extremismu a předsudečné nenávisti na území ČR za rok 2020, kde je označeno jako nejvýznamnější uskupení s xenofobními prvky v ČR.¹²⁸

4.2.1 Politický program

Ve svém politickém programu z let 2016 a 2017 se SPD ostře staví proti islámu, což bylo jedno z jeho hlavních témat vedle prosazování přímé demokracie, ukončení zvyšování daní, zvyšování důchodů či referenda o vystoupení ČR z EU. Program obsahuje hesla jako „Ne islámu, ne teroristům“ a „Zákaz islámu v ČR“.¹²⁹ SPD se zde staví proti nelegální migraci a „řízené islamizaci Evropy“, která je podle něj neslučitelná s kulturou a hodnotami České republiky, především s demokratickými zásadami a lidskými právy. Upozorňují však, že nehlásají nenávist k žádnému národu, rase, kultuře, nebo náboženství. Multikulturalismus

¹²³ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>

¹²⁴ Předsedové Spolu a Pirátů se STAN podepsali vládní koaliční dohodu. *České noviny* [online]. Praha: ČTK, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/predsedove-spolu-a-piratu-se-stan-podepsali-vladni-koalicni-dohodu/2114699>

¹²⁵ Seznam senátorů. *Senát Palamentu České republiky* [online]. Praha: Senát Palamentu České republiky, c2022 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: https://www.senat.cz/senatori/index.php?par_2=2

¹²⁶ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2.10. – 3.10.2020. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz62?xjazyk=CZ>

¹²⁷ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2.10. – 3.10.2020. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz63?xjazyk=CZ>

¹²⁸ Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky MV, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-2020-fin-pdf.aspx>

¹²⁹ Tomio Okamura: Volební program hnutí SPD 2017. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, 2017 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/tomio-okamura-volebni-program-hnuti-spd-2017/>

SPD považuje za nástroj islamizace, a proto ho zásadně odmítá. Každý cizinec by se měl přizpůsobit západnímu způsobu života a přijmout západní hodnoty. Dále je hnutí zastáncem přijetí přísných podmínek pro imigraci do ČR, aby zde nebyli přítomni „nepřizpůsobiví imigranti nebo islámští náboženští fanatici.“ V souvislosti s migrací muslimského obyvatelstva SPD zdůrazňuje důležitost kontroly hranic, sledování islamistů zpravodajskými složkami a přípravu armády na obranu ČR.¹³⁰ SPD dále slibuje zakázat propagaci džihádu a práva šarí'a, které vnímá jako ohrožení svobody a bezpečnosti v naší zemi. Jako největší bezpečnostní hrozbu však vnímá masovou migraci obyvatel, jejichž historie, kultura i náboženství jsou neslučitelné se západními hodnotami.¹³¹ Z těchto bodů je zřejmé, že SPD ve svém programu adresuje pouze migraci ze zemí Blízkého východu. Nezmiňuje se o ekonomické migraci například z Ukrajiny či Slovenska.

Současný program hnutí SPD obsahuje až na drobné rozdíly stejnou rétoriku.¹³² Je tedy vidět, že se i po pěti letech přístup SPD k islámu a migraci nezměnil, a to i přes to, že ani jedno z uvedených již není tak populárním mediálním tématem, jako tomu bylo v roce 2017.

4.2.2 Rétorika Tomia Okamury

Tomio Okamura je jakožto předseda hnutí SPD jeho nejprominentnějším členem. Je velice aktivní jak ve svém vystupování v médiích, tak na internetu a sociálních sítích. Se svými voliči je v kontaktu skrze Facebook, kde publikuje příspěvky většinou kritizující vládu Petra Fialy, a skrze YouTube, kde zveřejňuje videozáznamy tiskových konferencí SPD, videa komentující současnou politickou scénu a další.¹³³

¹³⁰ Politický program SPD. *Pravda o vodě* [online]. Sviadnov: Nadační fond Pravda o vodě, c2018–2021 [cit.1.3.2022]. Dostupné z: <https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2018/08/SPD-POLITICK%C3%9D-PROGRAM-2017-10.pdf>

¹³¹ Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost. *Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, 2016 [cit.5.3.2022]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170908052928/http://www.spd.cz/uploads/stranky/1/dokumenty/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf>

¹³² Politický dlouhodobý program SPD. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, c2020 [cit.5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/#7267>

¹³³ Tomio Okamura – hnutí Svoboda a přímá demokracie. *Youtube* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2020 [cit.5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCe0c2rUjCHtQsf2XY7uICQA/videos>
Tomio Okamura – SPD. *Facebook* [online]. Praha: Tomio Okamura [cit.5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/>

Právě na těchto internetových stránkách můžeme najít několik výroků Tomia Okamury na adresu muslimů. Často se jedná o videa zveřejňovaná na síti YouTube, a to videa buď tematicky zaměřená specificky na islám, nebo videa zpracovávající více témat včetně islámu. Nejvíce videí zaměřených na islám Tomio Okamura publikoval v letech 2015 a 2016.

Jedním z videí zaměřených pouze na islám a muslimskou migraci je video s názvem „Řekněme si brutální pravdu o islámu“ z roku 2015. Zde je jeho úryvek:

„Řekněme si brutální pravdu o islámu a imigrantech z muslimských zemí, aneb proč není islám mírumilovné náboženství. Zatímco křesťané jsou všeobecně připraveni žít v míru s kýmkoliv, tak tradiční islámské právo jasně zakazuje mírové soužití mezi věřícím a nevěřícím jako sobě rovnými v jedné společnosti. Šarí‘a neuznává rovnoprávnost lidí, a to pro nevěřící, ale také pro ženy.“¹³⁴

Ve videu, které Tomio Okamura zveřejnil na svém facebookovém profilu, porovnává Okamura křesťanství s islámem, který ve srovnání s prvním zmíněným popisuje jako nemírumilovnou a diskriminující ideologii. Používá v antiislámských kruzích poměrně častou rétoriku o islámské netoleranci, přísném právu šarí‘a a chování k ženám. Dále apeluje na vážnost hrozby, kterou podle něho muslimové představují pro demokratické hodnoty a lidská práva.

Jedním z videí zaměřených pouze na islám a muslimskou migraci je video nazvané „Muslimská zvěrstva“ z roku 2016. Tomio Okamura zde pronesl například následující výroky:

- *„Ani sebevětší humanista nemůže přece milovat a tolerovat ideologii a lidi, kteří hlásají ukřižování pro homosexuály nebo svobodu znásilňování žen v minisukni a jejich následné ukamenování, protože jako oběti znásilnění se dopustily nevěry.“*
- *„Lidé si neuvědomují, jaká zvěrstva se k nám valí...“*
- *„Jsme ve válce.“*
- *„Neexistuje naděje na jakoukoli asimilaci muslimů.“¹³⁵*

¹³⁴ *Řekněme si brutální pravdu o islámu* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/videos/%C5%99ekn%C4%9Bme-si-brut%C3%A1ln%C3%AD-pravdu-o-isl%C3%A1mu-a-imigrantech-z-muslimsk%C3%BDch-zem%C3%AD-aneb-pro%C4%8D-n/1033158363361645/>

¹³⁵ *Muslimská zvěrstva* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2016 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zMTQ94BSGEA>

Tomio Okamura v tomto videu varuje před migrací muslimů do České republiky. Jako odrazující příklad uvádí Německo, kde jsou muslimové „největší hrozbou okolí“. Silně zdůrazňuje podíl muslimů na kriminalitě a jejich odlišný hodnotový systém. Kvůli jinakosti muslimské menšiny a její „nepřizpůsobivosti“ zcela odmítá jakoukoli možnost asimilaci muslimů do české společnosti. Podobně jako jiní odpůrci islámu vyzdvihává rozdílnost mezi muslimy a Evropany a muslimy zde popisuje ve zcela negativním obraze. Dále obviňuje média a politické komentátory ze lhaní o hrozbě, která České republice ze strany muslimů hrozí, a sám sebe vyzdvihuje jako politika, který občanům nic nezatajuje a mluví k nim upřímně. Politiky, kteří nesdílejí jeho antiislámské postoje, označuje za „islamofily“ a obviňuje je z „rozdělování země extremistickými abnormálními okrajovými bláboly“.

4.3 Alternativa pro Českou republiku 2017

Alternativa pro Českou republiku 2017 je politická strana, která vznikla v roce 2016. Jejím hlavním bodem programu je boj proti islamizaci a multikulturalismu. Dále se skepticky staví k Evropské unii a nevyklučuje ani možnou podporu návrhu na vystoupení ČR z EU. Alternativu založili někteří bývalí členové Bloku proti islámu, který se v roce 2016 rozpustil. Předsedou strany byl zvolen sociolog Petr Hampl a prvním místopředsedou publicista Petr Štěpánek.¹³⁶

V roce 2016 Petr Hampl kandidoval v senátních volbách, nicméně neuspěl a po této prohře rezignoval z vedení strany. V pozici předsedy ho tak nahradil Petr Štěpánek.¹³⁷ Neúspěšně ve volbách do Senátu kandidoval i další prominentní člen tohoto hnutí, Martin Konvička, který následně v roce 2016 hnutí opustil kvůli tomu, že podle něj hnutí neplnilo své cíle.¹³⁸ Strana plánovala účast v krajských volbách

¹³⁶ Odpůrci islámu založili Alternativu pro ČR 2017, podpořil je i Jakl. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/hampl-se-stal-predsedou-alternativy-pro-ceskou-republiku-2017.A160626_215155_domaci_fka

¹³⁷ Předseda Alternativy pro ČR Hampl rezignoval po neúspěchu ve volbách. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/predsed-alternativy-pro-cr-hampl-rezignoval.A161011_133950_domaci_ji

¹³⁸ Konvička opouští další partaj: Apačové neplní své cíle, je to nešťastně zrozený projekt. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konvicka-opousti-dalsi-stranu-apacove-neplni-sve-cile-z-poli/r~51e01926bc7b11e6a8d3002590604f2e/>

v roce 2016 ve spojení s hnutím Úsvit – Národní koalice Tomia Okamury, nicméně z důvodu rozkolu mezi těmito stranami z tohoto plánu sešlo.¹³⁹

V následujícím roku Nejvyšší správní soud rozhodl o pozastavení činnosti Alternativy. Dle rejstříku ministerstva vnitra fungovalo hnutí v letech 2014 a 2015 pod názvem Restart 2014 a v tomto období vedlo neúplné finanční zprávy.¹⁴⁰ V roce 2019 hnutí kandidovalo do Evropského parlamentu pod vedením právničky Kláry Samkové. Získalo 11 729 hlasů (0,49 %) a neobdrželo tak žádný mandát.¹⁴¹

Na začátku roku 2022 podala vláda ČR návrh na zrušení této strany.¹⁴²

4.3.1 Rétorika Petra Hampla

Petr Hampl je autorem celkem tří knih, z nichž dvě jsou tematicky zaměřeny na islám. Následující část se věnuje rozboru jeho druhé knihy *Prolomení hradeb*, neboť zde líčí své názory na islám a muslimy. V této knize Hampl argumentuje, že západní civilizace již „prohrála“ bitvu s islámem. Velice temně popisuje možnou budoucnost Evropy jakožto součást islámského chalífátu, kde by muslimové využili zdroje evropských zemí k ovládnutí dalších území. Dále vyjadřuje názor, že „nová aristokracie“, jak nazývá politické a jiné elity, má zájem na destrukci stávajících evropských národů a jejich kultur, aby zde mohlo být vybudováno něco nového, co bude lépe odpovídat zájmům této aristokracie. Proto nová aristokracie zdůrazňuje, že masová migrace je ve skutečnosti pozitivní, protože s sebou přinese nové kultury. Odmítání této migrace je pak novou aristokracií považováno za nemorální. S tímto postojem dle Hampla sice nižší společenská třída nesouhlasí, ale nemá prostředky k prosazení změny. Hampl dále zdůrazňuje, že islám je statické náboženství, které se od doby svého vzniku nijak nezměnilo, a že

¹³⁹ Konvička vzdal kandidaturu na hejtmana, chce ale do Senátu. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/martin-konvicka.A160803_144710_budejovice-zpravy_epkub

¹⁴⁰ Soud pozastavil činnost Alternativě pro Českou republiku 2017. *Echo24.cz* [online]. Praha: Echo Media, 2017 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/w7Q3F/soud-pozastavil-cinnost-alternative-pro-ceskou-republiku-2017>

¹⁴¹ Výsledky voleb v České republice. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/volby/evropsky-parlament>

Advokátka Samková povede ve volbách do Evropského parlamentu kandidátku Alternativy pro ČR. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/advokatka-samkova-povede-ve-volbach-do-evropskeho-parlamentu-kandidatku-alternativy-pro-cr.A190214_120533_In_domov_ele

¹⁴² Minářovo hnutí či Slušní lidé. Vláda projedná návrhy na pozastavení činnosti a rozpuštění politických uskupení. *Deník N* [online]. Praha: N Media, 2022 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://denikn.cz/793738/minarovo-hnuti-ci-slusni-lide-vlada-projedna-navrh-y-na-rozpusteni-a-zruseni-politicky-ch-uskupeni/>

se jedná o náboženství, které není schopno koexistovat s jinou civilizací v míru. Hampl rovněž varuje před vysokým počtem muslimů v Evropě, kteří podle něho během několika let dorovnájí počet Evropanů. Autor zde používá metaforu opevněného města, tedy západní civilizace, které je obklíčeno nepříteli (muslimy). Většina obyvatel města bojuje, aby ochránila hradby a město, nicméně několik jedinců se může ze zřejmých důvodů rozhodnout za poplatek od nepřítele otevřít brány města a nepřítele vpustit dovnitř. Tito jedinci si poté svůj čin ospravedlní tím, že obhájci města jsou „odporní xenofobové“ a útočníci si naopak zaslouží soucit a pomoc. Dojde tak k situaci, kdy se většina obyvatel města nakonec vzdá obrany hradeb a přidá se na stranu nájedníků. Obránci města jsou pak trestáni a vylučováni ze společnosti, zatímco „zrádci“ se díky podpoře nepřátel dostanou k moci. Podle Hampla je tato metafora obrazem současné západní civilizace.

Zde je několik vybraných úryvků z knihy:

- *„Nicméně v jednom je islám dokonalý. Dokáže obsadit území a zlikvidovat civilizaci po všech stránkách vyspělejší.“*
- *„Každý další muslim usazený v Evropě zvyšuje jejich moc, a tudíž jim dává možnost otevřít hranice ještě víc a požadovat ještě větší ústupky.“*
- *„To nejméně špatné, v co mohou Evropané doufat, je rozdělení na islámské a neislámské regiony, tedy jakási forma apartheidu. Je vysoce nepravděpodobné až nemožné, že by takové rozdělení mohlo proběhnout nenásilně. I takové rozdělení na oblasti by bylo jen předeheurou k dalším válkám mezi islámskou a neislámskou populací, které budou vedeny bez pravidel, a tudíž nesmírně brutálně.“*
- *„I kdyby byla okamžitě úplně zastavena imigrace, dobudou muslimové Západ dělohami svých žen během jediné generace, nejvýše dvou generací.“*
- *„Jenže ona to už naše civilizace dávno není! Stačí se podívat na fotografie z ulic kterékoliv metropole bývalého Západu. Před 30 lety tam jednoznačně převažovali Angličani, Francouzi, Němci, Švédové nebo příslušníci toho kterého národa. Dnes vidíme dominovat lidi jiných etnik.“¹⁴³*

¹⁴³ HAMPL, Petr. *Prolomení hradeb*. Olomouc: Naštvané matky, 2018. ISBN 978-80-906573-1-1.

Celá kniha je jakousi výzvou Evropanům k boji a obraně jejich kultury a hodnot proti muslimským „útočníkům“. Islám vykresluje jako zákeřnou ideologii, jejíž hlavním cílem je zničit západní civilizaci a ovládnout její území a zdroje. Neustálým vyzdvihováním hrozby, kterou dle Hampla islám pro Evropu představuje, a podporou mentality „my versus oni“ působí velice silně na čtenářovi emoce. Snaží se vzbudit pocity ohrožení i odhodlání k obraně. Ze „zkázy západní civilizace“ viní nejen muslimy, ale i západní elity, které islám podporují a napomáhají jeho průniku do západní kultury. Vrátime-li se k pohledům na islám dle Runnymede Trust, vidíme v této knize jednoznačný příklad uzavřených pohledů na islám. Hampl islám popisuje jako neměnné, „zastaralé“ náboženství, které je podřadné západní kultuře. Muslimy vykresluje jako nepřátele Západu, kteří mají za cíl jeho zkázu.

4.3.2 Rétorika Kláry Samkové

Klára Samková je stejně jako Petr Hampl autorkou knihy, ve které vyjadřuje své kritické postoje vůči islámu. Jedná se o knihu *Proč islám nesmí do Česka* vydanou v roce 2016.

Islám zde popisuje jako ideologii potlačující individualitu a svobodu jedince, což je podle ní důvodem české averze k islámu. Islám dále porovnává s nacismem, komunismem a fašismem a nazývá ho „neporovnatelně nebezpečnějším“ než všechny tři zmíněné ideologie. Jako jeden z argumentů pro toto tvrzení uvádí muslimské chování k ženám. Islám má dle ní, na rozdíl od výše zmíněných ideologií, za úkol „zničit, a ještě o jeden stupeň ponížít ženu“.

Zde je několik vybraných úryvků z knihy:

- *„S nepřítelem, který vás chce zahubit, se prostě nediskutuje. S ním se pouze bojuje.“*
- *„Islám ale NENÍ primárně náboženství. Je to ideologie, které jde o uchopení moci.“*
- *„Islám proti životu bezesporu jde. Je to náboženství a ideologie smrti, která je vesmíru odporná, protože jde proti jeho vývoji.“*

Samková vykresluje islám podobně jako Hampl, a to nikoli jako náboženství, ale jako nebezpečnou zpátečnickou politickou ideologii, která ohrožuje západní civilizaci a její pokrok a snaží se zničit její hodnoty. Rovněž ho vnímá jako neměnný a jednolitý. Vyzdvihuje nadřazenost evropské civilizace

i křesťansko-judaistické tradice. Dále kritizuje Evropskou unii za „slabost“ a neschopnost pochopit blížící se nebezpečí. Navrhuje rovněž zakázat islám v ČR, protože hrozí „zneužitím a přípravou státního převratu“. Na rozdíl od Hampla se Samková tolik nesnaží o vyburcování veřejnosti k boji proti islámu a její kniha vyznívá relativně méně útočně. Více se věnuje problematice práv žen a jejich ohrožení islámem, čemuž se Petr Hampl ve své knize příliš nevěnoval.¹⁴⁴

Velká část kritiky islámu jak v případě Samkové, tak jiných odpůrců islámu tkví v uzavřenosti muslimů a jejich „nepřizpůsobivosti“ západní kultuře. S tím nesouhlasí sociolog Karel Černý, který uvádí, že v západních zemích můžeme pozorovat, jak si muslimské komunity uchovávají a rozvíjí svou kulturní i náboženskou odlišnost, zároveň však dělají kompromisy se západními hodnotami a respektují je. V západní Evropě bylo sice zaznamenáno několik případů sociálně vyloučených muslimských lokalit, nicméně v ČR se jedná o skutečně ojedinělé případy. Dále upozorňuje, že propagace stereotypu o neschopnosti muslimů se integrovat do západní společnosti může být „sebenaplňujícím se proroctvím“, protože tyto stereotypy mohou vést k reálné separaci muslimů. Ti se pak stahují z veřejného života z důvodu diskriminace a nepřátelství majority a ztrácejí důvěru v instituce a zákony.¹⁴⁵

4.3.3 Rétorika Martina Konvičky

Martin Konvička je docentem entomologie a protiislámským aktivistou. V minulosti byl spojen s iniciativou Islám v České republice nechceme (IVČRN), která vznikla na internetu v roce 2009 a s protimuslimským sdružením Czech Defence League (CDL), které založili v roce 2011 aktivisté IVČRN. Zatímco CDL se ale postupně stahovala do pozadí, IVČRN uspořádalo několik demonstrací spolu s jinými protimuslimskými hnutími. Díky úspěchu IVČRN vznikl Blok proti islámu (BPI) v čele s Martinem Konvičkou.¹⁴⁶ BPI byl však v roce 2016 rozpuštěn a Konvička založil Iniciativu Martina Konvičky. Ani ta ale neměla dlouhého trvání.

¹⁴⁴ SAMKOVÁ, Klára a Svatopluk ŠTEFL. *Proč islám nesmí do Česka*. [Praha]: Bondy, 2016. ISBN 978-80-88073-13-0.

¹⁴⁵ BERÁNEK, Ondřej a Bronislav OSTŘANSKÝ, ed. *Stíny minaretů: islám a muslimové jako předmět českých veřejných polemik*. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2630-9, s. 60–63.

¹⁴⁶ MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4, s. 86–89.

Konvička se poté přidal k Alternativě pro Českou republiku 2017, kterou však záhy opustil.¹⁴⁷

Konvička byl vyšetřován Policií České republiky v souvislosti s jeho internetovými příspěvky. V roce 2016 na něj státní zástupce podal žalobu za trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Jednalo se například o tyto výroky: „*Pokud vstoupíme do politiky, vyhraje volby, vás muslimové nameleme do masokostní moučky.*“ nebo „*Koncentráky pro muslimy našťestí budou, ne bohužel. Řekli si o to sami.*“ Soud v Českých Budějovicích však v roce 2018 věc vrátil státnímu zástupci a následně zamítl jeho stížnost. Věc se tedy k soudu nedostala a trestní stíhání bylo zastaveno.¹⁴⁸

Na protimuslimské demonstraci v Praze v roce 2015 prohlásil: „*Naším dlouhodobým cílem je postavení islámu na roveň nacismu, zákaz jeho šíření, propagace a veřejného vyznávání, tvrdé potlačení jeho veřejných projevů, současně jeho společenské odsouzení.*“¹⁴⁹

¹⁴⁷ Martin Konvička a bojovníci proti islámu dnes. Co dělá muž, který sliboval koncentráky pro muslimy?. *HlídacíPes.org* [online]. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, 2017 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/martin-konvicka-a-bojovnici-proti-islam-dnes-co-dela-muz-ktery-sliboval-koncentraky-pro-muslimy/>

¹⁴⁸ Stíhání Martina Konvičky za „muslimy v masokostní moučce“ skončilo. Zastavil ho žalobce. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 2018 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2478376-stihani-martina-konvicky-za-masokostni-moucku-skoncilo-zastavil-ho-statni-zastuoc>

¹⁴⁹ Postavme islám na roveň nacismu, znělo na protimuslimské demonstraci. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2015 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/postavme-islam-na-roven-nacismu-znelo-na-protimuslimske-demonstraci-268571>

Závěr

Práce zpracovala téma islamofobie. Cílem této práce bylo popsat a definovat islamofobii a analyzovat její projevy v politické sféře ze strany českých politických stran a jejich představitelů. V prvních dvou kapitolách byl představen islám jako náboženství, jeho vznik a vývoj, a bylo zde definováno několik pojmů, které jsou s islámem spojeny a které se objevují v islamofobní rétorice. Dále zde byly popsány historické kontakty českých zemí s muslimy, vznik a vývoj muslimské komunity v České republice a její současný stav včetně statistických údajů a muslimských organizací působících v ČR.

Následující část byla věnována tématu islamofobie, tedy definicím tohoto pojmu a příčinám a následkům tohoto jevu. Zabývala se rovněž islamofobií v České republice, diskurzem o islamofobii v ČR a uvedla několik příkladů projevů islamofobie z praxe ve formě odporu vůči stavbě mešit, extremistických hudebních textů i projevů islamofobie na internetu, především na sociálních sítích.

Závěrečná část byla věnována analýze protimuslimských a islamofobních projevů a výroků na české politické scéně. Zaměřila se na výroky Miloše Zemana z let 2011 a 2015, za které v té době sklídl značnou kritiku. Zkoumaným objektem bylo dále hnutí SPD, které sice není monotematickým hnutím zaměřeným pouze na migraci a islám, ale na tato témata kladlo značný důraz především několik prvních let po svém vzniku. Odpor k migraci a islámu je jedním z hlavních témat jeho politického programu. V tomto programu mimo jiné zdůrazňuje potencionální nebezpečí a bezpečnostní hrozby spojené s migrací muslimů do ČR. Ačkoli však tato tematika stále zůstává v politickém programu SPD, její představitelé se k tomuto tématu nevyjadřují tak často, jako tomu bylo například v letech 2015 a 2016. To platí i pro předsedu hnutí Tomia Okamuru, který je velmi aktivní na internetu, a především v letech 2015 a 2016 zde publikoval několik příspěvků kritizujících muslimy, z nichž některé jsou analyzovány v této práci.

Dále se práce zaměřila na hnutí Alternativa pro Českou republiku 2017, především na tři její představitelé – Petra Hampla, Kláru Samkovou a Martina Konvičku. U prvních dvou jmenovaných představitelů byla analyzována jejich knižní tvorba, ve které oba kritizují islám a varují před nebezpečím, které dle jejich názoru islám a jeho vyznavači představují pro Evropu. V případě Martina Konvičky

se práce zaměřila na jeho příspěvky na sociálních mediích a výroky z protimuslimských demonstrací.

Všechny analyzované výroky do různé míry generalizovaly muslimy a vykreslovaly jako „nepřátele“ Evropy a bezpečnostní hrozbu, kterou je nutno odvrátit. Zmínění politici islám nevnímají jako náboženství, ale jako politickou ideologii s mocenskými ambicemi. Islám je podle nich zastaralý, neměnný a ve srovnání se Západem podřadný.

Z analýzy protimuslimských a islamofobních projevů v české politické sféře je patrné, že vrchol protiislámských postojů v České republice byl zhruba v letech 2015–2018, kdy vznikala velká část protiislámských stran a hnutí a téma migrace a islámu bylo důležitým bodem jejich volebních programů. V posledních letech však můžeme vidět určitý pokles popularity a medializace tohoto tématu. Nahrazuje ho především téma pandemie COVID-19, které je momentálně aktuálnější a zajímá více voličů.

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] BERÁNEK, Ondřej a Bronislav OSTŘANSKÝ, ed. *Stíny minaretů: islám a muslimové jako předmět českých veřejných polemik*. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2630-9.
- [2] BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7.
- [3] CAMPO, Juan Eduardo. *Encyclopedia of Islam*. United States of America: Facts On File, 2009. ISBN 978-0-8160-5454-1.
- [4] CLEVELAND, William L. a Martin BURTON. *A History of the Modern Middle East*. 4th edition. United States of America: Westview Press, 2009. ISBN 978-0-8133-4374-7.
- [5] DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 4. upravené a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-751-1.
- [6] HAMPL, Petr. *Prolomení hradeb*. Olomouc: Naštvané matky, 2018. ISBN 978-80-906573-1-1.
- [7] KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-540-2.
- [8] LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2019. ISBN 978-80-907004-4-4.
- [9] MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-777-1.
- [10] MAREŠ, Miroslav. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4.
- [11] MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: Islām fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9.

- [12] MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.
- [13] MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4.
- [14] NEKOLA, David. *Islám a terorismus*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2017. ISBN 978-80-906030-8-0. TOPINKA, Daniel, ed. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5.
- [15] OSTŘANSKÝ, Bronislav, ed. *Islamofobie po česku: český odpor vůči islámu, jeho východiska, projevy, souvislosti, přesahy i paradoxy*. Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-903-2.
- [16] ROSŮLEK, Přemysl. *Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize"*. Praha: Dokořán, 2017. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-872-6.
- [17] SAMKOVÁ, Klára a Svatopluk ŠTEFL. *Proč islám nesmí do Česka*. [Praha]: Bondy, 2016. ISBN 978-80-88073-13-0.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení)

- [18] Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/475/SVV, o boji proti terorismu v posledním znění

Webové stránky a elektronické zdroje

- [19] Advokátka Samková povede ve volbách do Evropského parlamentu kandidátku Alternativy pro ČR. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/advokatka-samkova-povede-ve-volbach-do-evropskeho-parlamentu-kandidatku-alternativy-pro-cr.A190214_120533_In_domov_ele
- [20] Al-Káida. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, c2003–2022 [cit. 4.3.2022]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160920104205/https://tema.novinky.cz/al-kaida>

- [21] Al-Qaeda. *Council on Foreign Relations* [online]. New York: Council on Foreign Relations, 2012 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/al-qaeda-aka-al-qaida-al-qaida>
- [22] Česká republika – náš bezpečný domov, naše úspěšná budoucnost. *Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170908052928/http://www.spd.cz/uploads/sfranky/1/dokumenty/ceska-republika-nas-bezpecny-domov-nase-uspesna-budoucnost.pdf>
- [23] Česko má novou vládu. Prezident Zeman jmenoval Babišův druhý kabinet, bez Pocheho. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jmenovani-vlady-cr-andrej-babis-2018_1806270800_ako
- [24] Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2022 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>
- [25] Europol. *TE-SAT 2011 EU Terrorism Situation and Trend Report*. Haag: European Police Office, 2011. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/te-sat2011.pdf>
- [26] Historie. *Ortel.cz* [online]. Plzeň: Tomáš Ortel, c2002–2020 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://ortel.cz/historie/>
- [27] Islam. *HISTORY* [online]. New York: A&E Television Networks, 2018 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/religion/islam>
- [28] Islamic Sources: Quran and Sunnah. *The Religion of Islam* [online]. Riyadh: IslamReligion.com, 2011 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.islamreligion.com/articles/4943/islamic-sources/>
- [29] Islamofobní Miloš Zeman? Podívejte se na jeho výroky na adresu uprchlíků a islámu. *HlídacíPes.org* [online]. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeman-se-kritiky-osn-neboji-deti-slouzi-uprchlikum-jako-zive-stity-rekl-podivejte-se-na-jeho-dalsi-vyroky/>
- [30] *Islamophobia: A Challenge For Us All* [online]. United Kingdom: The Runnymede Trust, 1997 [cit. 27.2.2022]. ISBN 0-902397-98-2. Dostupné

z: <https://mcislamofobia.org/wp-content/uploads/2016/02/Islamophobia-a-challenge-for-us-all-without-cartoons-1.pdf>

- [31] KATZ, Mark N. Lessons of the Soviet Withdrawal from Afghanistan. *Middle East Policy Council* [online]. Washington: The Middle East Policy Council, c2020 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://mepc.org/commentary/lessons-soviet-withdrawal-afghanistan>
- [32] Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/>
- [33] Konvička opouští další partaj: Apačové neplní své cíle, je to nešťastně zrozený projekt. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konvicka-opousti-dalsi-stranu-apacove-neplni-sve-cile-z-poli/r~51e01926bc7b11e6a8d3002590604f2e/>
- [34] Konvička vzdal kandidaturu na hejtmána, chce ale do Senátu. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/martin-konvicka.A160803_144710_budejovice-zpravy_epkub
- [35] Krvavý konflikt v Sýrii vypukl před deseti lety. U moci zůstává oslabený Bašár Asad. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 2021 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3283818-krvavy-konflikt-v-syrii-vypukl-pred-deseti-lety-u-moci-zustava-oslabeny-basar-asad>
- [36] Manipulace v předvolební debatě: V ČR žije třicet tisíc muslimů, dalších desítky tisíc jsou neregistrovaní. *Manipulátoři.cz* [online]. Praha: Manipulátoři.cz, 2017 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/manipulace-predvolebni-debate-cr-zije-tricet-tisic-muslimu-dalsich-desitky-tisic-jsou-neregistrovani/>
- [37] Martin Konvička a bojovníci proti islámu dnes. Co dělá muž, který sliboval koncentráky pro muslimy?. *HlídacíPes.org* [online]. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, 2017 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z:

- <https://hlidacipes.org/martin-konvicka-a-bojovnici-proti-islam-dnes-co-dela-muz-ktery-sliboval-koncentraky-pro-muslimy/>
- [38] Mešity a modlitebny v ČR a SR. IslámDnes [online]. Praha: Islámská nadace v Praze, c2014–2021 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://islam.cz/mesity-a-modlitebny-v-cr-a-sr/>
- [39] Minářovo hnutí či Slušní lidé. Vláda projedná návrhy na pozastavení činnosti a rozpuštění politických uskupení. *Deník N* [online]. Praha: N Media, 2022 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://denikn.cz/793738/minarovo-hnuti-ci-slusni-lide-vlada-projedna-navrhy-na-rozpusteni-a-zruseni-politicky-uskupeni/>
- [40] Muslimové v ČR. Muslimská obec v Praze [online]. Praha: Muslimská obec v Praze [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <http://www.praha-muslim.cz/muslimsInCz.htm;jsessionid=29983E0516E7A3B3BDA30B6D5D4F7C7C>
- [41] *Muslimská zvěrstva* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2016 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zMTQ94BSGEA>
- [42] Odpůrci islámu založili Alternativu pro ČR 2017, podpořil je i Jakl. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/hampl-se-stal-predsedou-alternativy-pro-ceskou-republiku-2017.A160626_215155_domaci_fka
- [43] Ortel – Mešita. *Supermusic* [online]. Praha: SUPRSHOP, 2012 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://supermusic.cz/skupina.php?idpiesne=650811&sid=>
- [44] Parlamentní volby 2017. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/volby/parlamentni-volby-2017>
- [45] Politický dlouhodobý program SPD. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, c2020 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/#7267>
- [46] Politický program SPD. *Pravda o vodě* [online]. Sviadnov: Nadační fond Pravda o vodě, c2018–2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://pravdaovode.cz/wp-content/uploads/2018/08/SPD-POLITICK%C3%9D-PROGRAM-2017-10.pdf>

- [47] Poslanci. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie (SPD), c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/lide/poslanci/>
- [48] Posouzení „Ústředí muslimských obcí“ vzhledem k řízení o registraci podle zákona 3/2002 Sb. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2004 [cit. 27.2.2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/assets/povinne-zverejnovane-informace/Znalecky-posudek-I.pdf>
- [49] Postavme islám na roveň nacismu, znělo na protimuslimské demonstraci. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2015 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/postavme-islam-na-roven-nacismu-znelo-na-protimuslimske-demonstraci-268571>
- [50] Program. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie (SPD), c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>
- [51] Předseda Alternativy pro ČR Hampl rezignoval po neúspěchu ve volbách. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2016 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/predseda-alternativy-pro-cr-hampl-rezignoval.A161011_133950_domaci_jj
- [52] Předsedové Spolu a Pirátů se STAN podepsali vládní koaliční dohodu. *České noviny* [online]. Praha: ČTK, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/predsedove-spolu-a-piratu-se-stan-podepsali-vladni-koalicni-dohodu/2114699>
- [53] Předsedové výborů Poslanecké sněmovny. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, Praha, 2018 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=198>
- [54] Religion by Country 2022. *World Population Review* [online]. Walnut: World Population Review, c2022 [cit. 8.1.2022]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/religion-by-country>
- [55] *Řekněme si brutální pravdu o islámu* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/videos/%C5%99ekn%C4%9Bme-si->

[brut%C3%A1ln%C3%AD-pravdu-o-isl%C3%A1mu-a-imigrantech-z-muslimsk%C3%BDch-zem%C3%AD-aneb-pro%C4%8D-n/1033158363361645/](https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-20-stoleti-70-80-leta-20-stoleti/)

- [56] Seznam senátorů. *Senát Palamentu České republiky* [online]. Praha: Senát Palamentu České republiky, c2022 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: https://www.senat.cz/senatori/index.php?par_2=2
- [57] SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa 20. století: 70. a 80. léta 20. století. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 3.2.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-20-stoleti-70-80-leta-20-stoleti/>
- [58] SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa v první polovině 20. století. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 3.2.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-prvni-polovine-20-stoleti/>
- [59] SHANAÁH, Šádí. Klíčové události muslimského světa: 2. světová válka a její následky. *Encyklopedie Migrace* [online]. Praha: Online encyklopedie migrace, 2018 [cit. 3.2.2022]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/klicove-udalosti-muslimskeho-sveta-2-svetova-valka/>
- [60] Soud pozastavil činnost Alternativě pro Českou republiku 2017. *Echo24.cz* [online]. Praha: Echo Media, 2017 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/w7Q3F/soud-pozastavil-cinnost-alternative-pro-ceskou-republiku-2017>
- [61] Stíhání Martina Konvičky za „muslimy v masokostní moučce“ skončilo. Zastavil ho žalobce. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 2018 [cit. 7.3.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2478376-stihani-martina-konvicky-za-masokostni-moucku-skoncilo-zastavil-ho-statni-zastuoce>
- [62] Sunnis and Shia: Islam's ancient schism. *BBC News* [online]. London: BBC, 2016 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-16047709>

- [63] ŠAJTAR, Jaroslav. Před 35 lety Sovětský svaz vpadl do Afghánistánu a zahájil tak sebedestrukci. *Reflex* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2014 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/61140/pred-35-lety-sovetsky-svaz-vpadl-do-afghanistanu-a-zahajil-tak-sebedestrukci.html>
- [64] TASCH, Barbara. The differences between Shia and Sunni Muslims. *Insider* [online]. New York: Insider, 2015 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/the-differences-between-shia-and-sunni-muslims-2015-10>
- [65] The Iraq War. *Council on Foreign Relations* [online]. New York: Council on Foreign Relations, c2022 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/timeline/iraq-war>
- [66] Tomio Okamura – hnutí Svoboda a přímá demokracie. *Youtube* [online]. Praha: Tomio Okamura, 2020 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCe0c2rUjCHtQSf2XY7uICQA/videos>
- [67] Tomio Okamura -- SPD. *Facebook* [online]. Praha: Tomio Okamura [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/tomio.cz/>
- [68] Tomio Okamura. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, Praha, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=6105&org=172>
- [69] Tomio Okamura: Volební program hnutí SPD 2017. *SPD – Svoboda a přímá demokracie* [online]. Praha: Svoboda a přímá demokracie, 2017 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/tomio-okamura-volebni-program-hnuti-spd-2017/>
- [70] Ultimate Reality and Divine Beings. *Patheos* [online]. U.S.: Patheos, c2008–2022 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.patheos.com/library/islam/beliefs/ultimate-reality-and-divine-beings>
- [71] Uprchlíci ze Sýrie: Kulturní a psychosociální aspekty. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR, 2015 [cit. 8.2.2022]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?client=internal-element->

[cse&cx=015489265366623571386:izzrwg3bmqm&q=https://www.mvcr.cz/soubor/uprchlici-ze-syrie.aspx&sa=U&ved=2ahUKEwjwoL6C9Lv2AhWD77sIHWmLCgMQFnoECAAQAQ&usq=AOvVaw0Jcd_Mb8WjqjDebN_8KIGh](https://www.mvcr.cz/soubor/uprchlici-ze-syrie.aspx&sa=U&ved=2ahUKEwjwoL6C9Lv2AhWD77sIHWmLCgMQFnoECAAQAQ&usq=AOvVaw0Jcd_Mb8WjqjDebN_8KIGh)

- [72] V Afghánistánu vítězí radikální islám. Taliban je po dvaceti letech znovu u moci. *ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 2021 [cit. 4.2.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3355792-v-afghanistanu-vitezi-radikalni-islam-taliban-je-po-dvaceti-letech-znovu-u-moci>
- [73] Ve Slavicích boduje kapela Ortel. Zpívá o Romech a pobouřila muslimy. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2014 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/cesky-slavik-kapela-ortel.A141106_144309_hudba_vha
- [74] Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>
- [75] Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2.10. – 3.10.2020. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz62?xjazyk=CZ>
- [76] Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2.10. – 3.10.2020. *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, c2020 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz63?xjazyk=CZ>
- [77] Vrchní soud potvrdil důchodci Baldovi čtyři roky za teroristický útok na vlaky. *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, 2019 [cit. 28.2.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/balda-senior-teroristicky-utok-utok-na-vlak_1904161114_nkr
- [78] Výsledky voleb v České republice. *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2019 [cit. 5.3.2022]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/volby/evropsky-parlament>
- [79] Vysoký komisař OSN pro lidská práva zkritizoval xenofobní projevy prezidenta Zemana. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z:

<https://radiozurnal.rozhlas.cz/vysoky-komisar-osn-pro-lidska-prava-zkritizoval-xenofobni-projevy-prezidenta-6247533>

- [80] Zeman má o islámu málo znalostí a nepochopil ho, kritizuje Organizace islámské spolupráce prezidenta. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2015 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/zeman-ma-o-islamu-malo-znalosti-a-nepochopil-ho-kritizuje-organizace-islamske-spoluprace-prezidenta-309862>
- [81] Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky MV, 2021 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-2020-fin-pdf.aspx>
- [82] Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015. *IDNES.cz* [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV, 2016 [cit. 6.3.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-extremismu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2015.aspx>
- [83] Životopis. *Pražský hrad* [online]. Praha: Pražský hrad, c2022 [cit. 1.3.2022]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/zivotopis>

Seznam použitých zkratek

BPI	=	Blok proti islámu
CDL	=	Czech Defence League
ČR	=	Česká republika
ČSFR	=	Česká a Slovenská Federativní Republika
ČSSD	=	Česká strana sociálně demokratická
EU	=	Evropská unie
IVČRN	=	Islám v České republice nechceme
KDU-ČSL		Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
MNO	=	Muslimská náboženská obec pro Československo s ústředím v Praze
MŠANO	=	Ministerstvo školství a národní osvěty
SPD	=	Svoboda a demokracie
UMO	=	Ústředí muslimských obcí
UMNO	=	Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR